

LEGE

pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală
și Codului cu privire la contravențiile administrative

nr. 809-XIII din 10.04.96

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.61-62/599 din 20.09.1996

* * *

Abrogat: 31.05.2009

[Legea R.Moldova nr.218-XVI din 24.10.2008](#) (Vezi [Legea nr.780-XV din 27.12.2001](#) art.39 alin.4)

Parlamentul adoptă prezenta lege.

Notă: Art.I abrogat la data abrogării Codului de procedură penală conform Legii R.Moldova nr.122-XV din 14.03.2003, în vigoare 12.06.2003

Art.I. – [Codul de procedură penală, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 24 martie 1961](#) (Veștile Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenești, 1961, nr.10, art.42; 1963, nr.16, art.70; Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului R.S.S.Moldovenești, 1966, nr.12, art.168; 1967, nr.6, art.111; 1968, nr.8, art.115; 1969, nr.7, art.134; 1970, nr.8, art.136; 1972, nr.9, art.127; 1975, nr.10, art.121; 1977, nr.4, art.28; 1983, nr.12, art.79; 1985, nr.2, art.12; 1986, nr.6, art.49; 1987, nr.11, art.143, 149; 1988, nr.6, art.93; 1989, nr.4, art.73; nr.9, art.230; Monitor Oficial, 1990, nr.6-7, art.127, 128; 1991, nr.3-4-5-6, art.27; nr.11-12, art.100; Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1992, nr.4, art.86-1; nr.8, art.208, 209; 1993, nr.4, art.90; nr.7, art.216; nr.11, art.343; 1994, nr.5, art.143; Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.6, art.7, 43; nr.19, art.204; 1995, nr.9, art.92; nr.38-39, art.421; 1996, nr.8-9, art.82; [legile nr.500-XII din 15 februarie 1991](#), [nr.758-XII din 18 octombrie 1991](#)), se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolele 7, 8, 9 și 10 vor avea următorul cuprins:

Articolul 7. Înfăptuirea justiției numai de către instanțele de judecată

Justiția în cauzele penale se înfăptuiește în numele legii numai de către instanțele de judecată.

Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni, precum și supus unei pedepse penale, decât în baza sentinței definitive pronunțate în condițiile legii de instanța de judecată.

Articolul 8. Înfăptuirea justiției pe baza egalității cetățenilor în fața legii și a judecării

La înfăptuirea justiției în cauzele penale, toți cetățenii sînt egali în fața legii și a judecării, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, de genul și caracterul ocupației, domiciliu sau cetățenie, precum și de alte împrejurări.

Articolul 9. Judecarea cauzelor penale

În toate instanțele de judecată, cauzele penale în primă instanță se judecă de un judecător sau de un complet format din trei judecători numiți în modul stabilit de lege.

În instanța de apel, cauzele penale se judecă de un complet format din trei judecători, iar în instanța de recurs, de un complet format din cel puțin trei judecători.

Articolul 10. Independența judecătorilor și supunerea lor numai legii

La înfăptuirea justiției în cauzele penale, judecătorii sînt independenți și se supun numai legii.

Judecătorii judecă cauzele penale pe baza legii și în condiții care exclud orice presiune asupra lor.

Dacă în procesul judecării cauzei instanța de judecată stabilește că norma juridică ce urmează a fi aplicată contrazice prevederile Constituției și este expusă într-un act juridic care, conform [Constituției](#), se supune controlului constituționalității, examinarea cauzei se suspendă și instanța de judecată înaintează Curții Supreme de Justiție propunerea de a sesiza Curtea Constituțională. Curtea Supremă de Justiție examinează propunerea și, fără să se expună asupra ei, sesizează Curtea Constituțională.

Dacă în procesul judecării cauzei instanța de judecată stabilește că norma juridică ce urmează a fi aplicată contrazice prevederile legii și este expusă într-un act juridic care, conform Constituției, nu se supune controlului constituționalității, instanța va proceda în conformitate cu legea."

2. În articolul 11 alineatul 1 cuvintele "limba de stat" se înlocuiesc cu cuvintele "limba moldovenească".

3. În articolul 12 alineatul 1 cuvintele "secret de stat" se înlocuiesc cu cuvintele "secret ocrotit de lege".

4. Articolul 13 va avea următorul cuprins:

"Articolul 13. Garantarea dreptului la apărare

În tot cursul procesului penal, părțile au dreptul să fie asistate de un apărător, ales sau numit.

Persoana care efectuează cercetarea penală, anchetatorul, procurorul și instanța de judecată în cursul procesului penal au obligația să asigure părților deplina exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prevăzute de prezentul Cod și să administreze probele necesare în apărare.

Persoana care efectuează cercetarea penală, anchetatorul, procurorul și instanța de judecată au obligația să încunoștințeze pe bănuît, învinuit sau inculpat despre fapta pentru care este bănuît sau învinuit, încadrarea juridică a acesteia și să-i asigure posibilitatea de a se apăra cu mijloacele și metodele stabilite de lege, precum și protecția drepturilor lor personale și patrimoniale.

Persoana care efectuează cercetarea penală, anchetatorul, procurorul și instanța de judecată au obligația să încunoștințeze pe bănuît, învinuit sau inculpat despre dreptul de a fi asistat de un apărător, consemnându-se aceasta într-un proces-verbal, și în condițiile și cazurile prevăzute de lege să-i asigure asistență juridică, dacă acesta nu are apărător ales."

5. Articolul 14:

după alineatul 1 se completează cu un nou alineat, 2, cu următorul cuprins:

"Instanțele de judecată cercetează sub toate aspectele probele prezentate de părțile la proces."; alineatele 2 și 3 vor deveni respectiv alineatele 3 și 4.

6. Articolele 15 și 16 vor avea următorul cuprins:

"Articolul 15. Procurorul în procesul penal

În tot cursul cercetării penale și anchetei preliminare procurorul este obligat să ia măsurile prevăzute de lege pentru a înlătura orice încălcare a legii, indiferent cine ar săvârși această încălcare.

În exercitarea atribuțiilor sale în procesul penal, procurorul se supune numai legii.

Ordonanțele procurorului, date în conformitate cu legea, sînt obligatorii pentru a fi îndeplinite de toate persoanele fizice și juridice.

Articolul 16. Verificarea respectării cerințelor legii de procedură penală

Instanțele de judecată sînt obligate, la înfăptuirea justiției, să verifice respectarea de către organele de cercetare penală și anchetă preliminară și procurori a cerințelor prezentului Cod.

Instanțele de judecată ierarhic superioare, la înfăptuirea justiției, verifică respectarea de către instanțele de judecată ierarhic inferioare a cerințelor prezentului Cod.

În cazul stabilirii de încălcări ale cerințelor prezentului Cod, instanța de judecată va proceda în conformitate cu legea."

7. Articolul 17 titlul și alineatul 1 vor avea următorul cuprins:

"Articolul 17. Aplicarea legii de procedură penală față de cetățenii străini și apatrizi

Pe teritoriul Republicii Moldova procedura în cauzele penale privitoare la cetățenii străini și apatrizi se efectuează în conformitate cu prezentul Cod."

8. În articolul 18 alineatul 1 textul "convențiile internaționale privind asistența juridică încheiate de

Republica Moldova și statele străine respective" se înlocuiește cu textul "tratatele, convențiile și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte"

9. Articolul 18¹ va avea următorul cuprins:

"Articolul 18¹. Îndeplinirea însărcinărilor instituțiilor statelor străine cu privire la efectuarea actelor de procedură

Instanțele de judecată, organele de anchetă preliminară și de cercetare penală ale Republicii Moldova la îndeplinirea însărcinărilor instituțiilor statelor străine efectuează actele de procedură prevăzute de prezentul Cod.

Instanțele de judecată, organele de anchetă preliminară și de cercetare penală ale Republicii Moldova primesc însărcinări de la instituțiile statelor străine prin Ministerul Justiției sau Procuratura Generală. Dacă însărcinarea este primită nemijlocit de către instanța de judecată, organul de anchetă preliminară și de cercetare penală, ea este îndeplinită numai cu autorizația respectiv a Ministerului Justiției sau a Procuraturii Generale.

În cazul imposibilității de a îndeplini însărcinarea instituției statului străin, ea este restituită acestei instituții respectiv prin Ministerul Justiției sau Procuratura Generală, indicându-se cauzele neîndeplinirii însărcinării.

Persoanelor cu funcții de răspundere ale instanțelor de judecată, organelor de procuratură, de anchetă preliminară și de cercetare penală sau pentru securitatea statului ale statelor străine le este interzis să rețină sau să aresteze persoane și să efectueze alte acte de procedură pe teritoriul Republicii Moldova."

10. În articolul 18² cuvintele "Procuratura Republicii Moldova" și "anchetă penală" se înlocuiesc respectiv cu cuvintele "Procuratura Generală" și "anchetă preliminară".

11. În articolul 18³ alineatul 1 cuvintele "Procuratura Republicii Moldova" se înlocuiesc cu cuvintele "Procuratura Generală".

12. Articolul 19:

în alineatele 1 și 2 cuvântul "pricinile" se înlocuiește cu cuvântul "cauzele";

din alineatul 2 cuvintele "din doi sau" se exclude;

alineatul 3 se exclude;

alineatele 4, 5 și 6 vor deveni respectiv alineatele 3, 4 și 5 și vor avea următorul cuprins:

"Colegiile instanțelor de apel și de recurs judecă apelurile și recursurile împotriva încheierilor, sentințelor și deciziilor în complet format din trei judecători.

Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție judecă recursurile în complet format din cinci judecători.

Plenul Curții Supreme de Justiție judecă recursurile în anulare și demersurile în interesul legii în complet format din cel puțin două treimi din numărul total al judecătorilor Curții Supreme de Justiție."

13. Articolul 22:

cuvintele "pricinii", "pricină", "pricini", "pricina" se înlocuiesc cu cuvintele "cauzei", "cauză", "cauze", "cauza";

în alineatul 1:

textul "– nici în ședință dispozitivă, nici în ședință de judecată" se exclude;

punctul 1) va avea următorul cuprins:

"1) dacă el personal, soțul sau ascendenții ori descendenții lor, frații și surorile și copiii acestora, afinii și persoanele, devenite prin înfiere potrivit legii astfel de rude, sînt direct sau indirect interesate în proces;";

punctul 5) va avea următorul cuprins:

"5) la o nouă judecare a cauzei, atît în primă instanță, cît și în instanța de apel sau de recurs, dacă a mai luat parte în calitate de judecător la examinarea aceleiași cauze în primă instanță, în instanța de apel sau de recurs. Această prevedere nu se extinde asupra Plenului Curții Supreme de Justiție;"

14. Din articolul 23 alineatul 2 cuvintele "și concluzia procurorului" se exclude.

15. Articolele 24, 25, 26 și 27 vor avea următorul cuprins:

"Articolul 24. Procedura soluționării propunerii de recuzare a judecătorului

Recuzarea judecătorului se soluționează de un alt complet de judecată în ședință secretă fără

participarea celui recuzat.

Examinarea cererii de recuzare se face de îndată, ascultînd părțile și persoana a cărei recuzare se cere. În cazul cînd nu se poate forma un nou complet de judecată la instanța dată, recuzarea se soluționează de instanța ierarhic superioară. Aceasta, dacă admite recuzul, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în care s-a produs recuzarea.

Încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă a fi atacată.

Articolul 25. Competența judecătorei

Judecătoria judecă în primă instanță toate cauzele penale, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe.

Articolul 26. Competența judecătorei militare

Judecătoria militară judecă în primă instanță cauzele privind infracțiunile săvîrșite:

a) de persoane din efectivul de soldați, din corpul de sergenți și din corpul de ofițeri al Armatei Naționale, al trupelor de carabinieri (trupele de interne) ale Ministerului Afacerilor Interne și al trupelor Ministerului Securității Naționale, din efectivul de soldați, din corpul de sergenți și din corpul de ofițeri al Departamentului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale;

b) de persoane atestate din efectivul instituțiilor penitenciare;

c) de supuși ai serviciului militar în timpul concentrărilor;

d) de alte persoane referitor la care există indicații speciale în legislație.

Articolul 27. Competența tribunalului

Tribunalul:

1) judecă în primă instanță cauzele penale privind infracțiunile prevăzute de Codul penal în articolele 81, 82 alineatul 1, 83-88, 102 alineatul 5, 116¹, 125 alineatul 4, 187 alineatul 3, 187¹ alineatele 3 și 4, 188 alineatul 3, 203¹-203⁴, 206¹, 214 alineatele 3 și 4;

2) ca instanță de apel, judecă apelurile împotriva hotărîrilor penale pronunțate în primă instanță de judecătoria, cu excepția celor privind infracțiunile pentru săvîrșirea cărora legea prevede pedeapsă nonprivativă de libertate;

3) ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărîrilor penale pronunțate în primă instanță de judecătoria, în cazul infracțiunilor pentru săvîrșirea cărora legea prevede pedeapsă nonprivativă de libertate;

4) soluționează conflictele de competență apărute între judecătoriile din raza sa teritorială."

16. După articolul 27 se introduc articolele 27¹ și 27², cu următorul cuprins:

"Articolul 27¹. Competența Curții de Apel

Curtea de Apel:

1) judecă în primă instanță cauzele penale privind:

a) infracțiunile prevăzute de Codul penal în articolele 61-76;

b) infracțiunile săvîrșite de judecătoria de la judecătoria și tribunale și de procurorii de nivelul judecătoriilor și tribunalelor;

c) infracțiunile săvîrșite de persoanele de prim rang ale confesiunilor religioase înființate în condițiile legii;

2) ca instanță de apel, judecă apelurile împotriva hotărîrilor penale pronunțate în primă instanță de tribunale, precum și de judecătoria militară, cu excepția sentințelor privind infracțiunile pentru săvîrșirea cărora legea prevede pedeapsă nonprivativă de libertate;

3) ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărîrilor penale pronunțate de tribunale în apel, împotriva hotărîrilor judecătorei militare privind infracțiunile pentru săvîrșirea cărora legea prevede pedeapsă nonprivativă de libertate, precum și în alte cazuri prevăzute de lege;

4) soluționează conflictele de competență apărute între tribunale sau între judecătoria și tribunale.

Articolul 27². Competența Curții Supreme de Justiție

Curtea Supremă de Justiție:

1) judecă în primă instanță cauzele penale privind:

a) infracțiunile săvârșite de Președintele Republicii Moldova;

b) infracțiunile săvârșite de deputați;

c) infracțiunile săvârșite de membrii Guvernului;

d) infracțiunile săvârșite de judecătorii și judecătorii-asistenți ai Curții Constituționale și Curții Supreme de Justiție;

e) infracțiunile săvârșite de judecătorii Curții de Apel, membrii Curții de Conturi, de procurorii Procuraturii Generale și procurorii de nivelul Curții de Apel;

f) infracțiunile săvârșite de generali;

g) alte cauze date prin lege în competența sa;

2) ca instanță de recurs, judecă:

a) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție;

b) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, ca instanță de apel, de Curtea de Apel, precum și în alte cazuri prevăzute de lege;

3) judecă, în limitele competenței sale, cauzele supuse căilor extraordinare de atac, inclusiv recursurile în anulare și demersuri în interesul legii;

4) sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității actelor juridice;

5) soluționează cazurile în care cursul justiției este întrerupt, precum și cererile de strămutare."

17. Articolele 30 și 31 vor avea următorul cuprins:

"Articolul 30. Determinarea competenței în caz de conexare a unor cauze penale care țin de competența instanțelor de judecată de grad diferit

Dacă o persoană sau un grup de persoane sînt învinuite de săvîrșirea unei singure sau cîtorva infracțiuni și cauza referitoare la unul din învinuți sau una din infracțiuni este de competența unei instanțe ierarhic superioare, procesul urmează să fie judecat în întregime de instanța ierarhic superioară.

Dacă în procesul în care o persoană sau un grup de persoane sînt învinuite de săvîrșirea unei singure infracțiuni sau cîtorva infracțiuni și dacă măcar o singură persoană sau o singură infracțiune este de competența judecătoriei militare, procesul referitor la toate persoanele și infracțiunile menționate se judecă de judecătoria militară.

Articolul 31. Declinarea de competență a instanței de judecată

Instanța de judecată, stabilind că nu este competentă de a judeca cauza penală, își declină competența și trimite dosarul instanței de judecată competente prin încheierea sa de declinare.

Dacă declinarea a fost determinată de competența materială sau după calitatea persoanei, precum și de competența teritorială, instanța căreia i s-a trimis cauza poate folosi actele îndeplinite și poate menține măsurile dispuse de instanța desesizată.

Nu se acceptă declinarea de competență cu trimiterea unei instanțe ierarhic inferioare a cauzei a cărei examinare s-a început în ședința de judecată la instanța ierarhic superioară.

Încheierea de declinare a competenței nu poate fi supusă apelului și nici recursului."

18. După articolul 31 se introduce articolul 31¹, cu următorul cuprins:

"Articolul 31¹. Conflictul de competență

Cînd două sau mai multe instanțe se recunosc competente a judeca aceeași cauză (conflict pozitiv de competență) ori își declină competența (conflict negativ de competență), conflictul se soluționează de instanța ierarhic superioară comună.

Instanța ierarhic superioară comună este sesizată, în caz de conflict pozitiv, de către instanța care s-a declarat cea din urmă competentă, iar în caz de conflict negativ, de către instanța care și-a declinat cea din urmă competența.

În toate cazurile, sesizarea se poate face de părțile la proces.

Pînă la soluționarea conflictului pozitiv de competență procedura se suspendă.

Instanța care s-a declarat competentă ori și-a declinat competența cea din urmă efectuează actele

și ia măsurile ce necesită urgență.

Instanța ierarhic superioară comună soluționează conflictul de competență cu citarea părților, prezența cărora este facultativă.

Cînd instanța sesizată cu soluționarea conflictului de competență constată că acea cauză este de competența altei instanțe decît a celor între care a intervenit conflictul și față de care nu este instanță superioară comună, aceasta trimite dosarul instanței superioare comune.

Instanța căreia i s-a trimis cauza prin încheiere de stabilire a competenței nu-și mai poate declina competența, afară de cazul în care, în urma noii situații de fapt ce rezultă din completarea cercetării judecătorești, se constată că fapta constituie o infracțiune dată prin lege în competența altei instanțe."

19. Articolul 32 va avea următorul cuprins:

"Articolul 32. Strămutarea cauzei penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad în cazul în care prin aceasta se poate obține o soluționare mai obiectivă, mai rapidă și mai completă a ei, precum și se asigură desfășurarea normală a procesului.

Strămutarea cauzei poate fi cerută de președintele instanței de judecată sau de una dintre părți."

20. După articolul 32 se introduc articolele 32¹, 32², 32³, 32⁴, 32⁵ cu următorul cuprins:

"Articolul 32¹. Cererea de strămutare și efectele ei

Cererea de strămutare se adresează Curții Supreme de Justiție și trebuie motivată. Documentele pe care se sprijină cererea se anexează la aceasta cînd sînt deținute de partea care cere strămutarea.

În cerere se face mențiune dacă în cauză se găsesc arestați.

Suspendarea judecării cauzei poate fi dispusă de Curtea Supremă de Justiție după ce aceasta a fost sesizată.

Articolul 32². Procedura de informare pentru strămutare

Președintele Curții Supreme de Justiție cere, pentru lămurirea instanței, informații de la președintele instanței ierarhic superioare celei la care se află cauza a cărei strămutare se cere, comunicîndu-i totodată termenul fixat pentru judecarea cererii de strămutare.

În cazul introducerii unei noi cereri de strămutare cu privire la aceeași cauză penală, cererea de informații este facultativă.

Articolul 32³. Înștiințarea părților despre examinarea cererii de strămutare

Președintele instanței ierarhic superioare celei la care se află cauza ia măsuri pentru înștiințarea părților despre introducerea cererii de strămutare, despre termenul fixat pentru examinarea acesteia, cu mențiunea că părțile pot trimite explicații și se pot prezenta la termenul fixat pentru examinarea cererii.

În informațiile trimise Curții Supreme de Justiție se face mențiune despre înștiințarea părților, anexîndu-se și dovezile de înștiințare a acestora.

Cînd în cauza a cărei strămutare se cere sînt arestați, președintele dispune desemnarea unui apărător din oficiu.

Articolul 32⁴. Examinarea cererii de strămutare

Examinarea cererii de strămutare se face în ședință secretă de un complet format din trei judecători ai Curții Supreme de Justiție.

Cînd părțile se înfățișează, se ascultă și părerile acestora.

Articolul 32⁵. Soluționarea cererii de strămutare

Curtea Supremă de Justiție dispune, fără arătarea motivelor, admiterea sau respingerea cererii de strămutare.

În cazul în care găsește cererea întemeiată, Curtea Supremă de Justiție dispune strămutarea judecării cauzei, cu indicarea instanței concrete, hotărînd totodată în ce măsură actele îndeplinite în fața instanței de la care s-a strămutat cauza se mențin. Această instanță va fi îndată înștiințată despre admiterea cererii de strămutare.

Dacă instanța la care se află cauza a cărei strămutare se cere a procedat între timp la judecarea cauzei, hotărîrea pronunțată este anulată prin efectul aditerii cererii de strămutare."

21. Articolul 33 va avea următorul cuprins:

"Articolul 33. Repetarea cererii de strămutare

Strămutarea cauzei nu poate fi cerută din nou, afară de cazul cînd noua cerere se întemeiază pe împrejurări necunoscute Curții Supreme de Justiție la soluționarea cererii anterioare sau apărute după aceasta."

22. Articolul 35 va avea următorul cuprins:

"Articolul 35. Atribuțiile procurorului

Procurorul supraveghează respectarea legii în cursul pornirii procesului penal și a efectuării cercetării penale și anchetei preliminare.

În cursul judecării cauzei în instanța de judecată, procurorul prezintă învinuirea în numele statului.

Procurorul este obligat să facă apel sau recurs împotriva hotărîrilor judiciare ilegale sau neîntemeiate.

Procurorul General și adjuncții lui sînt obligați să atace hotărîrile judiciare ilegale sau neîntemeiate, rămase definitive în condițiile căilor extraordinare de atac."

23. În articolul 41¹ alineatul 2 cuvîntul "judecător" se înlocuiește cu cuvintele "instanța de judecată".

24. În articolul 42 alineatul 3 cuvîntul "judecător" se înlocuiește cu cuvintele "instanța de judecată", iar cuvintele "în primă instanță" se exclud.

25. Articolul 46 alineatul 2:

punctul 9) va avea următorul cuprins:

"9) să participe la examinarea de către instanța de judecată a plîngerilor în modul prevăzut la articolul 195² din prezentul Cod, la dezbaterile judiciare în primă instanță, în instanțele de apel și de recurs;";

în punctul 10) cuvîntul "deciziilor" se înlocuiește cu cuvîntul "hotărîrilor".

26. În articolul 46¹ cuvintele "avocatului" și "avocatul" se înlocuiesc respectiv cu textele "persoanei care efectuează apărarea", "persoana care efectuează apărarea".

27. În articolul 47 alineatul 2 textul "de a depune plîngeri împotriva sentinței sau a încheierilor instanței de judecată și împotriva hotărîrilor judecătorului popular" se înlocuiește cu textul "de a ataca hotărîrile instanțelor de judecată".

28. În articolul 48 alineatul 2 cuvintele "sentința sau încheierea instanței" se înlocuiesc cu cuvintele "hotărîrile instanțelor".

29. În articolul 49 alineatul 2 cuvintele "sentința sau încheierea instanței" se înlocuiesc cu cuvintele "hotărîrile instanțelor".

30. Articolul 51¹:

din titlu cuvintele "organului de cercetare penală, a anchetatorului penal, a procurorului și a" se exclud;

în alineatul 1 textul "organul de cercetare penală, anchetatorul penal, procurorul și instanța de judecată au" se înlocuiește cu cuvintele "instanța de judecată are".

31. În articolul 56 alineatul 1 cuvintele "și instanța de judecată" se înlocuiesc cu textul ", precum și instanța de judecată, la cererea uneia din părți".

32. Articolul 59:

alineatul 2 propoziția a doua se exclude;

alineatul 4 va avea următorul cuprins:

"Martorul are dreptul: să facă declarații în limba maternă, să ia cunoștință de declarația sa înregistrată, să ceară completarea sau corectarea declarației sale, să ceară restituirea cheltuielilor suportate de el și să atace hotărîrea instanței de judecată referitor la restituirea cheltuielilor suportate.";

după alineatul 4 se introduce un nou alineat, 5, cu următorul cuprins:

"Rudele apropiate ale învinutului sau inculpatului indicate în articolul 50 alineatul al treilea din prezentul Cod nu sînt obligate să depună mărturii. Persoana care efectuează cercetarea penală, anchetatorul, procurorul și instanța de judecată vor aduce aceasta la cunoștința persoanelor indicate."

33. La articolul 62, după alineatul 2 se introduce un nou alineat, 3, cu următorul cuprins:

"Persoana care efectuează cercetarea penală sau anchetatorul, înainte de a-l asculta pe bănuit, cere acestuia să dea o declarație scrisă personal referitor la împrejurările care au servit drept temei pentru reținerea lui sau aplicarea unei măsuri preventive, iar dacă bănuitul refuză să depună declarație scrisă personal sau nu o poate scrie, anchetatorul ascultă declarațiile lui și îi pune întrebări, dacă este necesar, și se întocmește un proces-verbal."

34. Articolul 78:

după alineatul 2 se introduce un nou alineat, 3, cu următorul cuprins:

"În toate cazurile de arestare preventivă, persoanei arestate în cel mai scurt timp i se asigură, la cerere, posibilitatea de a telefona la doi abonați pentru a comunica despre arestarea sa.";

alineatele 3, 4, 5, 6, 7, 8 și 9 vor deveni respectiv alineatele 4, 5, 6, 7, 8, 9 și 10.

35. Din articolul 90 alineatul 1 punctul 2) cuvintele "drujinelor populare pentru menținerea ordinii publice" se exclud.

36. Articolul 94 va avea următorul cuprins:

"Articolul 94. Procesele penale intentate la plângerea părții vătămate

Procesele privitoare la infracțiunile prevăzute de Codul penal în articolul 102 alineatul 1, articolele 126, 141 și 141¹, precum și la furtul avutului proprietarului săvârșit de soț, rude, în paguba tutorelui, ori de cel care locuiește împreună cu partea vătămată sau este găzduit de aceasta, se întentează pe baza plîngerii părții vătămate. La împăcarea părții vătămate cu învinuitul sau inculpatul în cazurile indicate în prezentul alineat, cu excepția furtului săvârșit de cel care locuiește împreună cu partea vătămată sau este găzduit de aceasta, procesul penal se clasează. Procedura în astfel de procese este generală.

În cazuri excepționale, dacă partea vătămată care figurează într-un proces privitor la o infracțiune prevăzută în alineatul întâi al prezentului articol, din cauza stării de neputință sau a dependenței față de învinuit sau din alte motive nu este în stare să-și apere drepturile și interesele legitime, procurorul poate intenta procesul chiar dacă partea vătămată nu a depus plîngere."

37. Articolul 95:

după alineatul 3 se introduce un nou alineat, 4, cu următorul cuprins:

"Dacă în cursul ședinței de judecată se săvârșește o faptă ce conține semne de infracțiune prevăzută de legea penală, președintele ședinței dispune identificarea persoanei care a săvârșit infracțiunea și reținerea ei, despre ce se face o mențiune în procesul-verbal al ședinței. Instanța adoptă o încheiere de trimitere a materialelor și a persoanei reținute procurorului. Copia încheierii și persoana reținută vor fi trimise neîntârziat procurorului sub escorta poliției judecătorești. După ce va primi materialele și va fi adusă persoana reținută, procurorul va proceda conform legii;"

alineatul 4 va deveni alineatul 5.

38. Articolul 116 alineatul 3 va avea următorul cuprins:

"În caz dacă se redeschide un proces suspendat, termenul anchetei se stabilește de procurorul care o supraveghează și el nu va depăși o lună din momentul primirii dosarului pentru anchetă."

39. Articolul 117 alineatul 4 va avea următorul cuprins:

"Dacă o persoană se sustrage de la îndeplinirea obligațiilor de martor asistent, instanța de judecată poate să-i aplice o sancțiune bănească în mărime de pînă la trei salarii minime în modul prevăzut în articolul 294 din prezentul Cod. Sancțiunea bănească se aplică în baza ordonanței persoanei care efectuează cercetarea penală, a anchetatorului sau a procurorului."

40. Din articolul 119 alineatul 2 cuvintele "apărătorul obștesc" se exclud.

41. Articolul 132:

alineatul 2 va avea următorul cuprins:

"La începutul interogatoriului anchetatorul îl întreabă pe învinuit dacă recunoaște învinuirea ce i se aduce, apoi cere acestuia să dea o declarație scrisă personal cu privire la învinuirea ce i se aduce, iar dacă învinuitul refuză să depună declarația scrisă personal sau nu o poate scrie, anchetatorul ascultă declarațiile lui și îi pune întrebări, dacă este necesar, și se întocmește un proces-verbal.";

după alineatul 2 se introduce un nou alineat, 3, cu următorul cuprins:

"Ascultarea învinuitului nu poate începe cu citirea sau reamintirea declarațiilor pe care acesta le-a

depus anterior. Înviniuitul nu poate prezenta sau citi o declarație scrisă de mai înainte, însă se poate servi de însemnări asupra amănuntelor greu de reținut.";

alineatele 3, 4 și 5 vor deveni respectiv alineatele 4, 5 și 6.

42. Articolul 138 alineatul 5 se completează în final cu propoziția: "La ascultarea martorului se aplică în mod corespunzător dispozițiile articolului 132 alineatul al treilea din prezentul Cod."

43. Din articolul 176 textul "fie a hotărârii de clasare a procesului, fie a hotărârii de clasare a procesului o dată cu trimiterea materialelor instanței de judecată pentru aplicarea unor măsuri de sancționare administrativă" se înlocuiește cu textul "fie a raportului cu privire la necesitatea clasării procesului".

44. Articolul 186 va avea următorul cuprins:

"Articolul 186. Raportul asupra cauzei pe care urmează să fie clasat procesul

În cazul temeiurilor arătate în articolul 185 din prezentul Cod, anchetatorul întocmește un raport motivat cu privire la necesitatea clasării procesului. Dosarul cu raportul se trimite procurorului în decurs de douăzeci și patru de ore."

45. În articolul 187 cuvintele "ordonanța anchetatorului penal" se înlocuiesc cu cuvintele "raportul anchetatorului".

46. În articolul 188 alineatul 1 punctul 2), după cuvântul "ordonanțele" se introduc cuvintele "și rapoartele".

47. În articolul 191 alineatul 1:

punctul 1) se completează în final cu textul "și să adopte o ordonanță de trimitere a cauzei în judecată";

punctul 3) va avea următorul cuprins:

3) să sesizeze printr-o ordonanță instanța de judecată despre necesitatea clasării procesului în cazurile prevăzute în articolul 102 alineatul al patrulea și în articolul 185 din prezentul Cod;"

48. În articolul 196 cuvântul "judecătorul" se înlocuiește cu cuvintele "instanța de judecată".

49. În articolul 197 cuvintele "judecătorul" și "este obligat" se înlocuiesc respectiv cu cuvintele "instanța de judecată" și "este obligată".

50. În articolul 198:

cuvântul "judecătorul" se înlocuiește cu cuvintele "instanța de judecată";

în alineatul 4 textul "emite ordonanță de expediere a cauzei conform competenței judiciare" se înlocuiește cu textul "trimite dosarul instanței de judecată competente potrivit prevederilor articolului 31 din prezentul Cod".

51. Articolul 214:

alineatul 1 va avea următorul cuprins:

"Ședințele instanței de judecată care judecă cauza în primă instanță sînt prezidate de președintele sau vicepreședintele instanței ori de un judecător desemnat de aceștia. Judecătorului care judecă cauza personal i se atribuie obligațiile de președinte al ședinței.";

alineatul 2 se exclude;

alineatele 3 și 4 vor deveni respectiv alineatele 2 și 3;

în alineatul 2 cuvintele "împrejurările cauzei" se înlocuiesc cu textul "probele prezentate de părți sau administrate la cererea acestora".

52. Articolul 217 va avea următorul cuprins:

"Articolul 217. Participarea procurorului la dezbaterile judiciare

Procurorul prezintă învinuirea în toate cauzele penale în numele statului, prezintă noi probe sau cereri de a administra noi probe, își expune părerea asupra chestiunilor ce apar în timpul dezbaterilor, precum și referitor la aplicarea legii penale și a pedepsei față de inculpat.

Procurorul prezintă învinuirea în conformitate cu dispozițiile legii și cu propria sa convingere bazată pe cercetarea tuturor împrejurărilor cauzei.

Dacă în urma dezbaterilor judiciare procurorul se convinge că datele anchetei judiciare nu confirmă învinuirea adusă inculpatului, el este obligat să renunțe la învinuire și să expună instanței de judecată motivele renunțării.

Renunțarea procurorului la învinuire se face în scris și atrage adoptarea de către instanța de judecată a unei sentințe de achitare sau de clasare a procesului.

Procurorul intenționează sau susține acțiunea civilă a părții vătămate, dacă aceasta o cere apărarea intereselor publice sau a drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor."

53. Articolul 219 va avea următorul cuprins:

"Articolul 219. Felul hotărârilor instanței de judecată

Instanțele de judecată, la înfăptuirea justiției pe cauzele penale, adoptă sentințe, decizii, încheieri și hotărâri.

Hotărârea prin care cauza se soluționează de prima instanță de judecată se numește sentință.

Hotărârea prin care instanța se pronunță asupra apelului, recursului, contestației în anulare, recursului în anulare, precum și hotărârea pronunțată de instanța de recurs în rejudecarea cauzei se numește decizie.

Toate celelalte hotărâri date de instanțele de judecată în cursul judecării se numesc încheieri.

Plenul Curții Supreme de Justiție adoptă hotărâri."

54. După articolul 219 se introduce articolul 219¹, cu următorul cuprins:

"Articolul 219¹. Încheierile instanței de judecată

Toate problemele care apar în timpul dezbatelor judiciare se soluționează printr-o încheiere a instanței de judecată.

Încheierile privind modificarea măsurii preventive, recuzările, declinarea de competență, strămutarea, numirea expertizei și încheierile interlocutorii se adoptă sub formă de documente aparte în camera de consiliu și se semnează de toți membrii completului de judecată.

Încheierile instanței de judecată în celelalte probleme se includ în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Încheierile date pe parcursul dezbatelor judiciare urmează să fie pronunțate public."

55. În articolul 221 alineatul 2 textul "instanța de judecată amână, la cererea procurorului, examinarea cauzei penale" și cuvintele "restituind-o la procuror" se înlocuiesc respectiv cu textul "instanța de judecată, la cererea procurorului, întrerupe procesul" și cuvintele "restituind cauza către procuror".

56. În articolul 225 cuvintele "judecătorul", "judecătorului" și "Copia ordonanței judecătorului" se înlocuiesc respectiv cu cuvintele "instanța de judecată", "instanței de judecată" și "Copia sentinței instanței de judecată".

57. Articolul 226 va avea următorul cuprins:

"Articolul 226. Atacarea sentinței de clasare a cauzei penale

Sentința de clasare a cauzei penale pronunțată de instanța de judecată poate fi atacată cu apel sau, după caz, prin recurs de către procuror, inculpat sau apărătorul acestuia sau de partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă și de reprezentanții lor."

58. În articolul 228 alineatul 6 textul "răspundere administrativă, prevăzută în articolul 200⁷ din Codul Republicii Moldova cu privire la contravențiile administrative" se înlocuiește cu cuvintele "amenda judiciară".

59. După articolul 228 se introduce articolul 228¹, cu următorul cuprins:

"Articolul 228¹. Amenda judiciară

Abaterile săvârșite în cursul procesului judiciar se sancționează cu amendă judiciară în mărime de la unu la douăzeci și cinci de salarii minime.

Următoarele abateri se sancționează cu amendă judiciară:

a) neîndeplinirea de către orice persoană prezentă la ședința de judecată a măsurilor luate de către președintele ședinței în conformitate cu cerințele articolului 228 din prezentul Cod;

b) neexecutarea încheierilor de aducere forțată;

c) lipsa nejustificată în ședința de judecată a martorului, expertului, interpretului sau apărătorului legal citați;

d) tergiversarea de către expert sau interpret a îndeplinirii însărcinărilor primite;

e) neluarea de către conducătorul unității în cadrul căreia urmează a se efectua o expertiză, a

măsurilor necesare pentru efectuarea acesteia;

f) refuzul sau eschivarea specialistului de la îndeplinirea îndatoririlor prevăzute de articolul 1161 din prezentul Cod;

g) neîndeplinirea obligației de prezentare, la cererea instanței de judecată, a obiectelor sau documentelor cerute de aceasta, de către conducătorul unității sau de cel însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei obligații.

Aplicarea amenzii judiciare nu înlătură răspunderea penală în cazul în care fapta constituie componentă de infracțiune."

60. Articolele 229 și 230 vor avea următorul cuprins:

"Articolul 229. Procesul-verbal al ședinței de judecată

Desfășurarea dezbaterilor în ședința de judecată se consemnează într-un proces-verbal. În timpul dezbaterilor judiciare se poate aplica înregistrarea sonoră, despre care se face o mențiune în procesul-verbal. Fonograma se anexează la procesul-verbal.

În procesul-verbal se arată:

denumirea instanței;

locul și data ședinței, cu indicarea orei începerii;

numele și prenumele membrilor completului de judecată, procurorului, grefierului;

numele și prenumele părților, inclusiv ale apărătorilor, și ale celorlalte persoane care participă în proces și care au fost prezente la judecată, precum și ale celor care au lipsit, cu arătarea calității lor procesuale și cu mențiunea privitoare la îndeplinirea procedurii de citare și la motivele neprezentării lor;

mențiunea dacă ședința a fost sau nu publică;

enunțarea infracțiunii pentru care inculpatul a fost trimis în judecată și legea în care a fost încadrată fapta;

toate actele instanței în ordinea în care s-au desfășurat;

cererile formulate de părți și de ceilalți participanți la proces și încheierile date de instanță fără a se retrage în camera de consiliu sau mențiunile cu privire la încheierea dată în camera de consiliu;

- documentele care s-au cercetat în ședință;

- faptele de tulburare a ordinii în sala de ședințe;

- rezumatul susținerilor verbale;

- rezumatul ultimului cuvânt al inculpatului;

- ora când s-a pronunțat hotărârea și mențiunea că s-a explicat procedura și termenul căii de atac.

Procesul-verbal se întocmește de grefier în douăzeci și patru de ore de la terminarea ședinței și se semnează de președintele ședinței și de grefier.

Articolul 230. Declarațiile părților și ale martorilor

Declarațiile inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată se consemnează în scris de grefier ca documente aparte. Declarația scrisă se citește de grefier, iar dacă persoana care a depus-o cere, i se dă să o citească. Când persoana care a depus declarație este de acord cu conținutul ei, o semnează pe fiecare pagină și la sfârșit.

Când persoana care a depus declarație nu poate sau refuză să semneze, se face mențiune în declarația scrisă.

Declarația scrisă este semnată de președintele ședinței și de grefier, precum și de interpret când declarația a fost luată printr-un interpret.

Dacă persoana care a depus declarație revine asupra vreuneia din declarațiile sale anterioare sau are de făcut completări, rectificări sau precizări, acestea se consemnează și se semnează în condițiile arătate în prezentul articol."

61. În articolul 269 cuvintele "Republicii Moldova" se înlocuiesc cu cuvântul "legii".

62. Din articolul 270 alineatul 1 ultima propoziție se exclude.

63. Din articolul 272 alineatul 1 cuvintele "În camera de consiliu" se exclud.

64. Articolul 276 va avea următorul cuprins:

"Articolul 276. Procedura deliberării judecătorilor

În cazul examinării cauzei de către un complet format din trei judecători, ei deliberează sub

conducerea președintelui ședinței chestiunile în ordinea prevăzută de articolul 272 din prezentul Cod. Fiecare chestiune urmează să fie pusă astfel ca să se poată da răspuns afirmativ sau negativ. Hotărîrea se ia, de regulă, prin unanimitate.

Cînd pe chestiunile deliberate unanimitatea nu poate fi întrunită, hotărîrea se ia cu majoritatea de voturi.

Dacă din deliberare rezultă mai mult decît două păreri, judecătorul care opinează pentru soluția cea mai severă trebuie să se alătore celei mai apropiate de părerea sa.

Motivarea opiniei separate este obligatorie.

Rezultatul deliberării se consemnează în sentință sau în dispozitivul ei.

Dispozitivul sentinței trebuie să conțină datele prevăzute de articolul 284, articolele 286 sau 287 și articolul 288 din prezentul Cod."

65. Din articolul 277 alineatele 2 și 3 se exclud.

66. Articolul 284:

în punctul 1) cuvintele "Republicii Moldova" se înlocuiesc cu cuvîntul "legii";

din punctul 3) cuvintele "acuzatorului obștesc" se exclud;

în punctul 4) cuvintele "numele de familie, prenumele și numele după tată ale" se înlocuiesc cu cuvintele "numele, prenumele și patronimicul".

67. În articolul 286 alineatul 1 punctul 1) cuvintele "numele de familie, prenumele și numele după tată ale" se înlocuiesc cu cuvintele "numele, prenumele și patronimicul".

68. Articolul 287:

în punctul 1) cuvintele "numele de familie, prenumele și numele după tată ale" se înlocuiesc cu cuvintele "numele, prenumele și patronimicul";

din punctul 4) textul "ori ridicării contra echivalente a mijlocului de transport" se exclude.

69. Articolul 290:

alineatul 1 va avea următorul cuprins:

"După semnarea sentinței integral sau a dispozitivului ei, președintele ședinței sau unul dintre membrii completului de judecată pronunță sentința sau dispozitivul ei";

alineatul 3 va avea următorul cuprins:

"Dacă inculpatul nu cunoaște limba în care este întocmită sentința sau dispozitivul ei, îndată după pronunțare, sentința sau dispozitivul ei trebuie să-i fie comunicat de interpret în limba pe care o cunoaște inculpatul";

alineatul 4 se exclude;

alineatul 5 va deveni alineatul 4.

70. După articolul 290 se introduce articolul 290¹, cu următorul cuprins:

Articolul 290¹. Redactarea sentinței

Dacă a fost pronunțat numai dispozitivul sentinței, sentința se redactează integral, în cel mult 10 zile de la pronunțare, de unul dintre judecătorii care au participat la examinarea cauzei și se semnează de toți membrii completului de judecată.

În cazul în care vreunul dintre membrii completului de judecată nu are posibilitate de a semna sentința redactată, ea se semnează în locul acestuia de președintele ședinței. Dacă și președintele ședinței este în imposibilitate de a semna, sentința se semnează de președintele instanței. În toate cazurile pe sentință se face mențiune despre cauza care a determinat imposibilitatea semnării."

71. Articolul 292 va avea următorul cuprins:

"Articolul 292. Înmînarea copieii de pe sentință

În cel mult trei zile de la pronunțarea sentinței sau a dispozitivului ei, inculpatului arestat și părților care au lipsit la pronunțarea hotărîrii li se vor înmîna copii de pe sentință sau de pe dispozitivul ei.

Dacă sentința sau dispozitivul ei este întocmit într-o limbă pe care inculpatul nu o cunoaște, lui i se înmînează traducerea în scris a sentinței sau dispozitivului ei în limba lui maternă sau într-o altă limbă pe care el o cunoaște."

72. Articolul 294 va avea următorul cuprins:

"Articolul 294. Procedura aplicării amenzii judiciare și altor sancțiuni bănești

Amenda judiciară sau alte sancțiuni bănești prevăzute de articolele 76, 116¹, 117 și 228¹ se aplică de instanța de judecată de competența căreia este procesul penal respectiv. Dacă încălcarea a fost comisă în cursul ședinței de judecată, încheierea de aplicare a amenzii judiciare o dă instanța care judecă procesul, chiar în aceeași ședință.

În celelalte cazuri de încălcări prevăzute de articolul 228¹, amenda judiciară se aplică de instanța de judecată în care a avut loc abaterea, cu citarea persoanei căreia i se poate aplica amendă. Neprezentarea neîntemeiată a persoanei citate în judecată nu împiedică examinarea cauzei.

Persoana amendată poate cere scutirea de amendă sau reducerea amenzii. Cererea de scutire sau de reducere se poate face în termen de 10 zile de la data comunicării încheierii de amendare.

Dacă persoana amendată justifică de ce nu a putut îndeplini obligația sa, instanța de judecată care a aplicat amenda poate dispune scutirea sau reducerea amenzii.

Încheierea instanței de judecată, dată în condițiile prezentului articol, poate fi atacată cu recurs."

73. Articolul 297:

alineatul 1:

cuvintele "dă o ordonanță" se exclud;

în punctul 1) textul "de încetare a procesului" se înlocuiesc cu textul "întocmește un raport cu privire la necesitatea clasării procesului";

în punctul 2) textul "de trimitere a cauzei la instanța de judecată" se înlocuiește cu textul "întocmește o hotărîre cu privire la trimiterea cauzei în judecată";

în alineatul 2 cuvintele "la instanța de" se înlocuiesc cu cuvîntul "în";

alineatul 3 va avea următorul cuprins:

"Hotărîrea sau raportul împreună cu dosarul se trimite procurorului care, în caz dacă este de acord cu acesta, printr-o hotărîre a sa, trimite cauza în judecată, iar dacă nu este de acord, restituie dosarul pentru a se efectua cercetări suplimentare. Cînd nu există motive pentru a se aplica măsuri de constrîngere cu caracter medical, procurorul printr-o hotărîre a sa se adresează instanței de judecată cu propunerea de a clasa procesul și trimite cauza în judecată.";

alineatul 4 se exclude.

74. Din articolul 298 cuvintele "judecătorul popular sau" se exclud.

75. În articolul 300:

în titlu și alineatul 1 cuvintele " pricinii", "pricina" se înlocuiesc respectiv cu cuvintele "cauzei", "cauza";

în alineatele 1 și 2 cuvintele "încheiere", "încheierii" se înlocuiesc respectiv cu cuvintele "sentință", "sentinței".

76. Articolul 301:

titlul va fi următorul: "Sentința privind aplicarea unor măsuri de constrîngere cu caracter medical";

în cuprinsul articolului cuvîntul "încheiere" se înlocuiește cu cuvîntul "sentință".

77. Articolul 302 va avea următorul cuprins:

Articolul 302. Atacarea sentinței privind aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical

Sentința instanței de judecată privind aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical poate fi atacată cu apel sau, după caz, cu recurs în instanța de judecată ierarhic superioară de către procuror, apărător, partea vătămată sau reprezentantul ei, o rudă apropiată a persoanei al cărei proces s-a judecat."

78. Articolul 305 alineatul 2 va avea următorul cuprins:

"Încetarea tratamentului forțat se dispune, la propunerea instituției medicale respective, de instanța care a pronunțat sentința cu privire la tratamentul forțat cu regim special sau de instanța în raza căreia se află locul unde se aplică această măsură."

79. Titlul al cincilea va avea următorul cuprins:

**"Titlul al cincilea
CĂILE ORDINARE DE ATAC**

Capitolul al douăzeci și nouălea

APELUL

Articolul 306. Hotărârile supuse apelului

Sentiințele pot fi atacate cu apel, cu excepția:

- 1) sentiințelor pronunțate de judecătorii privind infracțiunile pentru săvârșirea cărora legea prevede pedeapsă nonprivativă de libertate;
- 2) sentiințelor pronunțate de judecătoria militară privind infracțiunile pentru săvârșirea cărora legea prevede pedeapsă nonprivativă de libertate;
- 3) sentiințelor pronunțate de Curtea de Apel;
- 4) sentiințelor pronunțate de Curtea Supremă de Justiție;
- 5) altor sentiințe pentru care legea nu prevede această cale de atac.

Încheierile date în primă instanță pot fi atacate cu apel numai odată cu sentiința.

Apelul declarat împotriva sentiinței se socoate făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea sentiinței.

Articolul 307. Persoanele care pot declara apel

Pot declara apel:

- 1) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă;
- 2) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă. Sentiințele de achitare sau de încetare a procesului penal pot fi atacate și în ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal;
- 3) partea vătămată, în ce privește latura penală;
- 4) partea civilă și partea civilmente responsabilă, în ce privește latura civilă;
- 5) martorul, expertul, interpretul și apărătorul, cu privire la cheltuielile judiciare convenite acestora;
- 6) orice persoană ale cărei interese legitime au fost vătămate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.

Apelul poate fi declarat pentru persoanele prevăzute de punctele 2)-4) ale prezentului articol de către apărător sau reprezentantul lui legal.

Articolul 308. Termenul de declarare a apelului

Termenul de apel este de 10 zile de la data pronunțării sentiinței, dacă legea nu dispune altfel.

Pentru inculpatul arestat, precum și pentru părțile care au lipsit la pronunțarea sentiinței, termenul de apel curge de la înmînarea copiei de pe sentiință sau de pe dispozitivul sentiinței.

În cazul prevăzut în articolul 307 alineatul întâi punctul 5) din prezentul Cod, calea de atac poate fi exercitată de îndată după pronunțarea încheierii prin care s-a dispus asupra cheltuielilor judiciare și cel mai târziu în 10 zile de la pronunțarea sentiinței prin care s-a soluționat cauza. Judecarea apelului se face numai după soluționarea cauzei, afară de cazul cînd procesul a fost suspendat.

Articolul 309. Repunerea în termen a apelului

Apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că întîrzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 10 zile de la începerea executării pedepsei sau a despăgubirilor materiale.

Pîna la soluționarea repunerii în termen, instanța de apel poate suspenda executarea hotărîrii.

Articolul 310. Apelul peste termen

Participantul la proces care a lipsit atît la judecată, cît și la pronunțarea sentiinței, poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu decît 10 zile de la data începerii executării pedepsei sau a despăgubirilor materiale.

Apelul declarat peste termen nu suspendă executarea sentiinței.

Instanța de apel poate suspenda executarea sentiinței atacate.

Articolul 311. Declararea apelului

Apelul se declară prin cerere scrisă.

Cererea de apel trebuie să conțină:

- 1) denumirea instanței la care se depune apelul;
- 2) numele și prenumele apelantului, calitatea procesuală și adresa lui;
- 3) denumirea instanței care a pronunțat sentința, data sentinței, numele și prenumele inculpatului în privința căruia se atacă sentința;
- 4) conținutul și motivele cerințelor apelantului;
- 5) indicarea probelor și mijloacelor cu ajutorul cărora acestea pot fi administrate, dacă se invocă necesitatea administrării de noi probe;
- 6) data declarării apelului și semnătura apelantului;
- 7) lista documentelor ce se anexează la cererea de apel.

Pentru persoana care nu poate să semneze, cererea se atestă de un judecător de la instanța a cărei hotărâre se atacă. Cererea poate fi atestată și de primarul localității unde domiciliază apelantul.

Cererea de apel se depune la instanța a cărei sentință se atacă, în atâtea copii câți participanți la proces sînt. Persoana arestată poate depune cererea de apel la administrația locului de deținere, fără a anexa copii.

Articolul 312. Renunțarea la apel

După pronunțarea sentinței și pînă la expirarea termenului de declarare a apelului, părțile pot renunța în mod expres la această cale de atac.

Asupra renunțării se poate reveni înăuntrul termenului pentru declararea apelului.

Renunțarea sau revenirea asupra renunțării poate să fie făcută personal de parte sau prin mandatar special.

Articolul 313. Retragerea apelului

Pînă la începerea dezbaterilor la instanța de apel, oricare dintre părți își poate retrage apelul declarat. Retragerea trebuie să fie făcută de apelant.

Apelul declarat de procuror poate fi retras de procurorul ierarhic superior.

Apelul declarat de procuror și retras poate fi însușit de partea în favoarea căreia a fost declarat.

Articolul 314. Efectul suspensiv al apelului

Apelul declarat în termen este suspensiv de executare, atît în ce privește latura penală, cît și latura civilă, afară de cazul cînd legea dispune altfel.

Articolul 315. Efectul devolutiv al apelului și limitele sale

Instanța de apel judecă apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de apel și numai în raport cu calitatea pe care apelantul o are în proces.

În cadrul limitelor arătate în alineatul întîi al prezentului articol, instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze cauza sub toate aspectele de fapt și de drept.

Articolul 316. Neagravarea situației în propriul apel

Instanța de apel, soluționînd cauza, nu poate crea o situație mai grea pentru cel care a declarat apel.

În apelul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de apel nu poate agrava situația acesteia.

Articolul 317. Efectul extensiv al apelului

Instanța de apel examinează cauza prin extindere și cu privire la părțile care nu au declarat apel sau la care acesta nu se referă, avînd dreptul de a hotărî și în privința lor, fără să creeze acestor părți o situație mai grea.

Articolul 318. Fixarea termenului de judecată a apelului și prezența părților

Președintele instanței de apel, primind dosarul, fixează termen pentru judecarea apelului.

Judecarea apelului se face cu citarea părților.

Judecarea apelului are loc, de regulă, în prezența inculpatului, când acesta se află în stare de arest.

Neprezentarea părților legal citate în instanța de apel nu împiedică examinarea cauzei.

Din necesitate, instanța de apel poate recunoaște prezența părților obligatorie.

Participarea procurorului la judecarea apelului este obligatorie.

Articolul 319. Procedura examinării apelului

Președintele ședinței anunță cauza și verifică prezența părților, apoi anunță numele membrilor completului de judecată, al procurorului, grefierului și interpretului, dacă acesta participă, apărătorului și verifică dacă nu au fost formulate cereri de recuzare. După aceasta, președintele verifică dacă părțile prezente au făcut alte cereri și asupra lor instanța de apel dă o încheiere.

Președintele ședinței dă cuvânt apelantului, intimatului, apărătorilor și reprezentanților lor și apoi procurorului. Dacă între apelurile declarate se află și apelul procurorului, primul cuvânt îl are acesta.

În cazul în care părțile invocă necesitatea administrării de noi probe, ele trebuie să indice aceste probe și mijloacele cu ajutorul cărora pot fi administrate.

Părțile au dreptul la replică cu privire la chestiunile noi, apărute în procesul dezbaterilor.

Inculpatul are cel din urmă cuvântul.

În ședința de judecată se întocmește un proces-verbal în conformitate cu prevederile articolului 229 din prezentul Cod.

Articolul 320. Judecarea apelului

Instanța de apel, judecând apelul, verifică hotărîrea atacată pe baza probelor examinate de prima instanță conform materialelor din dosar și oricăror documente noi, prezentate la instanța de apel.

Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosarul cauzei și poate administra, la cererea părților, orice noi probe pe care le consideră necesare.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Articolul 321. Decizia instanței de apel

Instanța de apel, judecând apelul, adoptă una din următoarele decizii:

1) respinge apelul, menținînd hotărîrea atacată:

a) dacă apelul este depus peste termen, cu excepția cazurilor prevăzute în articolul 310 din prezentul Cod;

b) dacă apelul este inadmisibil;

c) dacă apelul este nefondat.

2) admite apelul, casînd sentința primei instanțe și:

a) pronunță o nouă hotărîre potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță;

b) trimite cauza la rejudecare pentru motivul:

- judecarea cauzei a avut loc în lipsa unei părți, nelegal citate sau care, legal citată, n-a avut posibilitatea să se prezinte și să anunțe instanța despre această imposibilitate;

- prin hotărîre nu a fost rezolvat fondul cauzei;

- încălcării esențiale a legii de procedură penală.

Încălcarea esențială a legii de procedură penală este încălcarea dispozițiilor legale care reglementează:

1) competența instanței după materie sau după calitatea persoanei;

2) compunerea completului de judecată;

3) publicitatea ședinței de judecată;

4) obligativitatea participării procurorului, inculpatului, apărătorului și interpretului în ședința de judecată.

Articolul 322. Chestiuni complimentare

Instanța de apel, deliberînd asupra apelului, din necesitate, poate hotărî reluarea dezbaterilor, aplicarea dispozițiilor privitoare la repararea pagubei, la măsurile preventive, la cheltuielile judiciare și la orice alte probleme de care depinde soluționarea completă a apelului.

Articolul 323. Conținutul deciziei instanței de apel

Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă:

- 1) data și locul pronunțării deciziei;
- 2) denumirea instanței de apel;
- 3) numele și prenumele membrilor completului de judecată, procurorului și grefierului, precum și ale apărătorului și interpretului, dacă ei participă la ședință;
- 4) numele și prenumele apelantului, cu arătarea calității lui procesuale;
- 5) numele și prenumele persoanei condamnate sau achitate de către prima instanță;
- 6) conținutul dispozitivului sentinței;
- 7) fondul apelului;
- 8) temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date;
- 9) una din soluțiile prevăzute în articolul 321 din prezentul Cod, dată de instanța de apel;
- 10) mențiunea că decizia poate fi supusă recursului și termenul prevăzut pentru această cale de atac.

În cazul cînd inculpatul se află în stare de arest, în decizie se indică timpul care se include în pedeapsă.

Dacă există temeiuri prevăzute în articolul 54² din prezentul Cod, instanța de apel pronunță o decizie interlocutorie.

Articolul 324. Adoptarea deciziei de către instanța de apel

Deliberarea și pronunțarea deciziei se fac de obicei după încheierea dezbaterilor, dar pentru motive ele pot fi amînate cu cel mult 10 zile.

La deliberare iau parte numai membrii completului de judecată în fața căruia a avut loc dezbaterile. Deliberarea este secretă.

Deliberarea se desfășoară conform prevederilor articolului 276 din prezentul Cod.

Rezultatul deliberării se consemnează în dispozitivul deciziei și se semnează de toți membrii completului de judecată, apoi se pronunță în ședință publică de către președintele ședinței asistat de grefier.

Decizia se redactează în cel mult 10 zile de la pronunțare de unul dintre judecătorii care au participat la examinarea apelului și se semnează de toți membrii completului.

Articolul 325. Procedura de rejudecare

Judecarea în fond a cauzei de către instanța de apel sau rejudecarea cauzei după anularea sentinței atacate se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

Articolul 326. Limitele rejudecării

Indicațiile instanței de apel sînt obligatorii pentru instanța de rejudecare în măsura în care situația de fapt rămîne cea avută în vedere la soluționarea apelului.

La rejudecarea cauzei este interzisă aplicarea unei pedepse mai aspre sau aplicarea legii privind o infracțiune mai gravă decît numai dacă sentința inițială a fost casată în baza apelului declarat de procuror sau de partea vătămată din motivul că pedeapsa fixată era prea blîndă sau trebuia aplicată legea privind o infracțiune mai gravă, precum și în cazul cînd procurorul formulează o nouă învinuire mai gravă, potrivit articolului 221 din prezentul Cod.

Capitolul al trezecilea

RECURSUL

Articolul 327. Hotărârile supuse recursului

Pot fi atacate cu recurs:

- 1) sentințele pronunțate de judecătorii privind infracțiunile pentru săvârșirea cărora legea prevede pedeapsă nonprivativă de libertate;
- 2) sentințele pronunțate de judecătoria militară privind infracțiunile pentru săvârșirea cărora legea prevede pedeapsă nonprivativă de libertate;
- 3) sentințele pronunțate de Curtea de Apel;
- 4) sentințele pronunțate de Curtea Supremă de Justiție;
- 5) deciziile pronunțate, ca instanțe de apel, de tribunale și de Curtea de Apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor;
- 6) alte hotărâri pentru care legea prevede această cale de atac.

Încheierile pot fi atacate cu recurs numai o dată cu sentința sau decizia recurată, cu excepția cazurilor cînd, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs.

Recursul declarat împotriva sentinței sau deciziei se consideră făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea hotărîrii recurate.

Nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora persoanele indicate în articolul 307 din prezentul Cod nu au folosit calea apelului ori cînd apelul a fost retras, dacă legea prevede această cale de atac. Persoana care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia instanței de apel prin care i s-a înrăutățit situația. Procurorul care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia prin care a fost admis apelul altei persoane dintre cele prevăzute în articolul 307.

Articolul 328. Persoanele care pot declara recurs

Pot declara recurs persoanele indicate în articolul 307 din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 329. Termenul de declarare a recursului

Termenul de recurs este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel, iar în cazurile redactării deciziei, de 7 zile după înștiințarea în scris a părților despre semnarea deciziei de toți membrii completului de judecată.

Dispozițiile articolelor 308-310 din prezentul Cod privind data de la care curge termenul, repunerea în termen și declararea peste termen a recursului se aplică în mod corespunzător.

Articolul 330. Declararea, renunțarea și retragerea recursului

Recursul se declară în condițiile prevăzute în articolul 311 din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător.

Părțile pot renunța la recurs potrivit dispozițiilor articolului 312 și pot retrage recursul în condițiile articolului 313 din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 331. Efectul suspensiv al recursului

Recursul declarat în termen este suspensiv de executare atît în ce privește latura penală, cît și latura civilă, afară de cazul cînd legea dispune altfel.

Articolul 332. Efectul devolutiv al recursului și limitele sale

Instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care recurentul o are în proces.

Instanța de recurs examinează cauza numai în limitele motivelor de casare prevăzute în articolul 335 din prezentul Cod.

Recursul declarat împotriva unei hotărîri care, potrivit legii, nu poate fi atacată cu apel nu este limitat la motivele de casare prevăzute în articolul 335 din prezentul Cod, iar instanța este obligată, ca în

afara temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele.

Articolul 333. Neagravarea situației în propriul recurs

Instanța de recurs, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai grea pentru cel care a declarat recurs.

În recursul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de recurs nu poate agrava situația acesteia.

Articolul 334. Efectul extensiv al recursului și limitele sale

Instanța de recurs examinează cauza prin extindere și cu privire la părțile care nu au declarat recurs sau la care acesta nu se referă, putând hotărî și în privința lor, fără să poată crea acestor părți o situație mai gravă.

Procurorul, chiar după expirarea termenului de recurs, poate cere extinderea recursului declarat de el în termen și față de alte persoane decât acelea la care s-a referit, fără a se agrava situația acestora.

Articolul 335. Cazurile în care se poate face recurs

Hotărârile judecătorești sînt supuse casării în următoarele cazuri:

- 1) nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei;
- 2) instanța nu a fost compusă potrivit legii ori s-au încălcat prevederile articolelor 19, 20 și 22 din prezentul Cod;
- 3) ședința de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile cînd legea prevede altfel;
- 4) judecata a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, precum și apărătorului și interpretului, cînd aceasta era obligatorie potrivit legii;
- 5) judecata a avut loc fără citarea legală a părților;
- 6) cînd nu a fost efectuată expertiza judiciar-psihiatrică a inculpatului în cazurile prevăzute de articolul 66 punctul 3) din prezentul Cod;
- 7) hotărîrea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau acesta este expus neclar;
- 8) instanța nu s-a pronunțat asupra unei fapte reținute în sarcina inculpatului sau cu privire la unele probe administrate ori asupra unor cereri esențiale pentru părți, de natură să garanteze drepturile lor și să influențeze soluția procesului;
- 9) instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege sau introdusă tardiv;
- 10) cînd nu sînt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni sau cînd instanța a pronunțat o hotărîre de condamnare pentru o altă faptă decît cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blînde;
- 11) cînd inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;
- 12) cînd s-au aplicat pedepse în alte limite decît cele prevăzute de lege sau greșit individualizate în raport cu prevederile articolului 36 din Codul penal;
- 13) cînd persoana condamnată a fost înainte judecată în mod definitiv pentru aceeași faptă sau dacă există o cauză de înlăturare a răspunderii penale sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o nouă lege sau anulată de un act de amnistie ori a intervenit decesul inculpatului;
- 14) cînd în mod greșit inculpatul a fost achitat pentru motivul că fapta săvîrșită de el nu este prevăzută de legea penală sau cînd, în mod greșit, a fost clasat procesul pentru motivul că exista o hotărîre judecătorească definitivă în privința aceleiași fapte sau că exista o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o lege nouă sau anulată de un act de amnistie ori că a intervenit decesul inculpatului;
- 15) cînd faptei săvîrșite i s-a dat o greșită încadrare juridică sau s-a comis o eroare gravă de fapt;
- 16) cînd hotărîrea este contrară legii sau cînd prin hotărîre s-a făcut o greșită aplicare a legii;
- 17) cînd judecătorii de fond au comis un exces de putere, în sensul că au trecut în domeniul altei puteri constituite în stat;

18) cînd a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului;

19) în primă instanță sau în apel cauza a fost judecată fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate;

20) cînd dispozitivul hotărîrii redactate nu corespunde cu dispozitivul pronunțat după deliberare.

Cazurile prevăzute la punctele 1)-5), 8), 11), 12), 16)-18) se iau în considerare totdeauna din oficiu, iar cele de la punctele 9), 10), 13), 15) se iau în considerare din oficiu numai cînd au influențat asupra hotărîrii în defavoarea inculpatului.

Cînd instanța ia în considerare motivele de casare din oficiu, este obligată să le pună în discuția părților.

Articolul 335¹. Prezența părților

Judecarea recursului se face cu citarea părților.

La ședința instanței de recurs pot participa părțile și reprezentanții lor, însă neprezentarea lor nu împiedică judecarea cauzei.

Prezența inculpatului care se află în stare de arest o decide instanța de recurs.

Din necesitate, instanța de judecată poate recunoaște prezența părților obligatorie.

Participarea procurorului la judecarea recursului este obligatorie.

Articolul 335². Raportul scris

Președintele instanței de recurs fixează termen pentru judecarea recursului și poate delega unul din judecători să facă un raport scris asupra recursului în cauzele cele mai complicate. La Curtea Supremă de Justiție, raportul poate fi întocmit de un judecător sau de un judecător asistent al curții.

Raportul trebuie să cuprindă, pe scurt, fondul cauzei, soluțiile pronunțate de instanțe și faptele reținute de ultima instanță, în măsura în care sînt necesare soluționării recursului, observațiile asupra condițiilor de admisibilitate a recursului și expunerea motivelor de recurs, fără a se arăta opinia raportorului.

În raport se semnalează din oficiu și cazurile de casare arătate în articolul 335 alineatul al doilea din prezentul Cod.

Raportorul face în mod obligatoriu parte din completul de judecată, iar în caz de imposibilitate se numește un nou raportor cu cel puțin patruzeci și opt de ore înainte de judecată.

Articolul 335³. Procedura examinării recursului

Recursul se examinează conform procedurii prevăzute în articolul 319 din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător, cu excepția prevederilor alineatelor al treilea și al șaselea din acest articol. Raportorului i se oferă primul cuvînt.

Articolul 335⁴. Judecarea recursului

Judecînd recursul, instanța verifică hotărîrea atacată pe baza materialului din dosarul cauzei și a oricăror documente noi prezentate la instanța de recurs.

Instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.

Articolul 335⁵. Decizia instanței de recurs

Judecînd recursul, instanța de recurs adoptă una din următoarele decizii:

1) respinge recursul, menținînd hotărîrea atacată:

a) dacă recursul este depus peste termen;

b) dacă recursul este inadmisibil;

c) dacă recursul este nefondat;

2) admite recursul, casînd hotărîrea atacată, și:

a) menține hotărîrea primei instanțe, cînd apelul a fost greșit admis;

b) achită pe inculpat sau dispune clasarea procesului penal în cazurile prevăzute în articolul 5 din

prezentul Cod;

c) dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărîre a fost casată sau, după caz, de către instanța competentă în cazurile încălcării prevederilor legii asupra:

- competenței după materie sau după calitatea persoanei;
- compunerii completului de judecată;
- publicității ședinței de judecată;
- obligativității participării procurorului, inculpatului, apărătorului și interpretului în ședința de judecată.

Rejudecarea de către instanță a cărei hotărîre a fost casată se dispune și în cazurile:

- cînd judecarea la acea instanță a avut loc în lipsa unei părți nelegal citate sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința despre aceasta instanța de judecată;
- cînd unei părți i s-a respins neîntemeiat o cerere de amînare a judecării și din această cauză nu a putut să-și asigure apărarea;
- cînd prin hotărîre nu a fost rezolvat fondul cauzei.

În cazul în care se admite recursul declarat împotriva deciziei pronunțate de instanța de apel, instanța de recurs casează și hotărîrea neapelată a primei instanțe dacă se constată aceleași încălcări ca în decizia recurată.

Cînd recursul se referă atît la hotărîrea primei instanțe, cît și la hotărîrea instanței de apel, în caz de admitere a recursului și dispunerea rejudecării de către instanța a cărei hotărîre a fost casată, cauza se trimite la prima instanță, dacă ambele hotărîri au fost casate, și la instanța de apel, dacă numai hotărîrea acesteia a fost casată.

Curtea Supremă de Justiție, dacă admite recursul cînd este necesară administrarea de probe, dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărîre a fost casată;

d) dispune rejudecarea de către instanța de recurs în celelalte cazuri decît cele prevăzute la punctul 2) litera c) din prezentul articol.

Articolul 335⁶. Chestiuni complementare

Instanța de recurs, soluționînd recursul, rezolvă și chestiunile suplimentare prevăzute în articolul 322 din prezentul Cod, aplicîndu-le în mod corespunzător.

Cînd instanța de recurs reține cauza spre rejudecare, conform articolului 3355 punctul 2) litera d) din prezentul Cod, se pronunță și asupra probelor ce urmează a fi administrate.

Articolul 335⁷. Adoptarea deciziei de către instanța de recurs și conținutul ei

Instanța de recurs adoptă decizia conform prevederilor articolului 324 din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător.

În caz de admitere a recursului, hotărîrea atacată se casează în întregime, dar în limitele prevăzute în articolele 332 și 333 din prezentul Cod.

Conținutul deciziei este stabilit în dispozițiile articolului 323 din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător.

Dacă instanța reține cauza spre rejudecare, în decizie se menționează probele ce urmează a fi administrate.

Articolul 335⁸. Procedura de rejudecare

Rejudecarea cauzei după casarea hotărîrii se desfășoară conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor respectiv în primă instanță sau în apel.

Articolul 335⁹. Limitele rejudecării

Pentru instanța de rejudecare indicațiile instanței de recurs sînt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămîne cea avută în vedere la soluționarea recursului.

Cînd hotărîrea este casată numai cu privire la unele fapte sau persoane ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărîrea a fost casată."

80. Articolul 336 va avea următorul cuprins:

"Articolul 336. Rămînerea definitivă a hotărîrii instanței de judecată și punerea ei în executare Hotărîrea instanței de judecată devine executorie la data cînd a rămas definitivă.

Hotărîrea primei instanțe rămîne definitivă:

1) la data pronunțării, cînd hotărîrea nu este supusă apelului și nici recursului;

2) la data expirării termenului de apel:

a) cînd nu s-a declarat apel în termen;

b) cînd apelul declarat a fost retras înăuntru termenului;

3) la data retragerii apelului, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de apel;

4) la data expirării termenului de recurs, în cazul hotărîrilor nesupuse apelului sau dacă apelul a fost respins:

a) cînd nu s-a declarat recurs în termen;

b) cînd recursul declarat a fost retras înăuntru termenului;

5) la data retragerii recursului declarat împotriva hotărîrilor menționate în punctul 4) al prezentului alineat, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;

6) la data pronunțării hotărîrii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărîrilor menționate în punctul 4) al prezentului alineat.

Hotărîrile instanței de apel rămîn definitive:

1) la data expirării termenului de recurs:

a) cînd apelul a fost admis fără trimitere pentru rejudecare și nu s-a declarat recurs în termen;

b) cînd recursul declarat împotriva hotărîrii menționate la litera a) a prezentului alineat a fost retras înăuntru termenului;

2) la data retragerii recursului declarat împotriva hotărîrii menționate la litera a) a prezentului alineat, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;

3) la data pronunțării hotărîrii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărîrii menționate la litera a) a prezentului alineat.

Hotărîrea instanței de recurs rămîne definitivă la data pronunțării acesteia cînd:

a) recursul a fost admis și procesul a luat sfîrșit în fața instanței de recurs, fără rejudecare;

b) cauza a fost rejudecată de către instanța de recurs, după admiterea recursului;

c) cuprinde obligarea la plata cheltuielilor de judecată, în cazul respingerii recursului.

Hotărîrea instanței de judecată, rămasă definitivă la prima instanță de judecată, la instanța de apel sau la instanța de recurs, se pune în executare de către prima instanță de judecată.

Hotărîrile pronunțate în primă instanță de către Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție se pun în executare de Tribunalul din municipiul Chișinău.

Dispozițiile alineatelor 5 și 6 ale prezentului articol sînt aplicabile și în cazul hotărîrilor nedefinitive, dar executorii."

81. Articolul 337 se exclude.

82. În articolul 338 cuvintele "Sentințele, încheierile și deciziile" se înlocuiesc cu cuvîntul "Hotărîrile".

83. Articolul 339:

în titlu și alineatul 1 cuvintele "sentinței, încheierii și deciziei" se înlocuiesc cu cuvîntul "hotărîrii";

din alineatul 1:

cuvintele "de judecător sau" se exclud;

ultima propoziție se modifică astfel: "Dacă cauza a fost judecată în apel sau în recurs, la copia sentinței se anexează copia deciziei instanței de apel sau de recurs.";

în alineatul 3 cuvintele "sentinței, încheierilor, deciziilor" se înlocuiesc cu cuvîntul "hotărîrii".

84. Din articolul 340 alineatul 1 cuvintele "judecătorul popular sau" se exclud.

85. Articolul 347:

în alineatul 2 cuvintele "a raionului unde" se înlocuiesc cu cuvintele "în raza căreia";

în alineatele 3 și 5 cuvintele "a judecătoriei populare raionale (orășenești)" se înlocuiesc cu cuvintele "a judecătoriei raionale, de sector, municipale";

alineatul 6 va avea următorul cuprins:

"În cazul atacării sentinței prin recurs în anulare, executarea încheierii cu privire la eliberarea condiționată înainte de termen, precum și eliberarea pentru motiv de boală, se suspendă."

86. Articolul 348:

în alineatul 7 cuvintele "a da hotărârea" se înlocuiesc cu cuvintele "a adopta încheierea"; după alineatul 7 se introduce un nou alineat, 8, cu următorul cuprins:

"Încheierile instanței de judecată adoptate în condițiile articolului 347 și prezentului articol, pot fi atacate cu recurs în instanța ierarhic superioară."

87. Articolul 349:

în alineatul 1 textul "judecătoriile populare raionale (orășenești) de la domiciliul" se înlocuiește cu textul "judecătoria raională, de sector, municipală în raza căreia se află domiciliul";

după alineatul 4 se introduce un nou alineat, 5, cu următorul cuprins:

"Încheierile instanței de judecată, adoptate în condițiile prezentului articol, pot fi atacate cu recurs."; alineatul 5 va deveni alineatul 6.

88. Articolul 349¹:

în alineatul 1 textul "judecătoria populară raională (orășenească) de la domiciliul" se înlocuiește cu textul "judecătoria raională, de sector, municipală în raza căreia se află domiciliul";

în alineatul 4 ultima propoziție se modifică astfel: "Încheierile instanței de judecată, adoptate în condițiile prezentului articol, pot fi atacate cu recurs în instanța ierarhic superioară."

89. În articolul 350 alineatul 3 cuvintele "sentințelor, încheierilor și deciziilor" se înlocuiesc cu cuvântul "hotărârilor".

90. Titlul al șaptelea va avea următorul cuprins:

"Titlul al șaptelea CĂILE EXTRAORDINARE DE ATAC

Capitolul al treizeci și doilea CONTESTAȚIA ÎN ANULARE

Articolul 351. Cazurile de contestație în anulare

Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

- 1) când procedura de citare a părții pentru termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs nu a fost îndeplinită conform legii;
- 2) când partea dovedește că la termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a încunoștința instanța despre această împiedicare;
- 3) când împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă.

Articolul 352. Contestația în anulare

Contestația în anulare poate fi introdusă de oricare dintre părți.

În contestația în anulare pentru cazurile prevăzute în articolul 351 punctele 1) și 2) din prezentul Cod trebuie să se arate toate cazurile de contestație pe care le poate invoca contestatorul și toate motivele aduse în sprijinul acestora.

Articolul 353. Termenul de contestare

Contestația în anulare pentru cazurile prevăzute în articolul 351 punctele 1) și 2) din prezentul Cod poate fi introdusă de către persoana împotriva căreia se face executarea cel mai târziu în termen de 10 zile de la începerea executării, iar de către celelalte părți, în termen de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii a cărei anulare se cere.

Contestația în anulare pentru cazul prevăzut în articolul 351 punctul 3) din prezentul Cod poate fi introdusă oricând.

Articolul 354. Instanța competentă

Contestația în anulare pentru cazurile prevăzute în articolul 351 punctele 1) și 2) din prezentul Cod se introduce la instanța de recurs care a pronunțat hotărîrea a cărei anulare se cere.

Contestația pentru cazul prevăzut în articolul 351 punctul 3) din prezentul Cod se introduce la instanța la care a rămas definitivă ultima hotărîre.

Articolul 355. Suspendarea executării hotărîrii atacate

Pînă la soluționarea contestației în anulare, instanța sesizată, ținînd cont de concluziile procurorului, poate suspenda executarea hotărîrii a cărei anulare se cere.

Articolul 356. Admiterea în principiu a contestației în anulare

Instanța sesizată examinează admisibilitatea în principiu a contestației în anulare, prevăzute în articolul 351 din prezentul Cod, fără citarea părților.

În cazul cînd se constată că contestația în anulare este făcută în termenul prevăzut de lege, că motivul pe care se sprijină contestația este prevăzut în articolul 351 din prezentul Cod și că în sprijinul contestației se depun ori se invocă dovezi care sînt la dosar, instanța admite în principiu contestația în anulare și dispune citarea părților interesate.

Articolul 357. Procedura de judecare a contestației în anulare

La termenul fixat pentru judecarea contestației în anulare, instanța, ascultînd părțile, dacă găsește contestația întemeiată, casează prin decizie hotărîrea a cărei anulare se cere și procedează, fie de îndată, fie stabilind un termen, după caz, la rejudecarea recursului sau la rejudecarea cauzei după casare.

Cînd condamnatul se află în stare de arest, dispozițiile articolului 335¹ din prezentul Cod se aplică în mod corespunzător.

Judecarea contestației în anulare prevăzute în articolul 351 punctul 3) din prezentul Cod se face cu citarea părților interesate în cauza în care s-a pronunțat ultima hotărîre. Instanța, ascultînd părțile, dacă găsește contestația întemeiată, casează prin decizie sau, după caz, prin sentință ultima hotărîre sau acea parte din ultima hotărîre cu privire la care este introdusă contestația.

Capitolul al treizeci și treilea REVIZUIREA PROCESULUI PENAL

Articolul 363. Cazurile de revizuire a procesului penal

Hotărîrile judecătorești definitive pot fi supuse revizuirii.

Procesul penal poate fi revizuit cînd:

1) s-a stabilit, printr-o sentință rămasă definitivă, că martorul a făcut cu bună știință declarații false sau expertul a prezentat cu bună știință concluzii false, sau că corpuri delictive, procese-verbale privind acte de urmărire penală sau judecătorești ori alte documente sînt false, sau că a fost făcută intenționat o traducere greșită, ceea ce a avut ca urmare darea unei sentințe neîntemeiate sau contrare legii;

2) s-a stabilit, printr-o sentință rămasă definitivă, că judecătorii și procurorii au comis în cursul judecării acestei cauze abuzuri ce constituie infracțiuni;

3) s-a stabilit, printr-o sentință rămasă definitivă, că persoanele care au efectuat urmărirea penală în cauză au săvîrșit abuzuri, constituind infracțiuni care au dus la pronunțarea unei sentințe neîntemeiate sau contrare legii;

4) s-au stabilit alte împrejurări de care nu avea cunoștință instanța atunci cînd a dat sentința sau încheierea și care, ele însele sau împreună cu împrejurările stabilite anterior, dovedesc nevinovăția celui condamnat sau că acesta a săvîrșit o infracțiune mai puțin gravă sau mai gravă decît cea pentru care a fost condamnat, sau dovedesc vinovăția celui achitat sau a persoanei cu privire la care s-a dispus încetarea procesului;

5) două sau mai multe hotărîri judecătorești definitive nu se pot concilia.

Dacă nu se poate da sentința din cauză că s-a împlinit termenul de prescripție a incriminării sau s-a decretat un act de amnistie sau din cauză că unele persoane au fost grațiate, precum și din cauza

decesului învinuitului, împrejurările prevăzute la punctele 1), 2) și 3) ale prezentului articol se stabilesc printr-o cercetare efectuată potrivit prevederilor articolelor 366 și 367 din prezentul Cod.

Articolul 364. Termenele de revizuire a procesului penal

Revizuirea unei sentințe de achitare, de clasare a procesului penal, precum și revizuirea unei sentințe de condamnare, pentru motivul că pedeapsa este prea blândă sau pentru că trebuie aplicată celui condamnat legea privitoare la o infracțiune mai gravă, se poate face numai înăuntrul termenului de prescripție a incriminării, stabilit în articolul 46 din Codul penal, și cel mai târziu peste un an de la descoperirea împrejurărilor prevăzute în articolul 363 alineatul al doilea din prezentul Cod.

Revizuirea în favoarea condamnatului a unei sentințe de condamnare, în caz de descoperire a împrejurărilor prevăzute în articolul 363 alineatul al doilea din prezentul Cod, nu este limitată de nici un termen.

Decesul celui condamnat nu împiedică revizuirea procesului penal în urma descoperirii împrejurărilor prevăzute în articolul 363 alineatul al doilea din prezentul Cod, dacă este vorba de reabilitarea condamnatului.

Articolul 365. Deschiderea procedurii de revizuire

Deschiderea procedurii de revizuire se efectuează în baza cererii adresate procurorului de gradul instanței care a judecat cauza în primă instanță.

Cerere de revizuire poate introduce:

- a) oricare parte din proces, în limitele calității sale procesuale;
- b) soțul și alte rude apropiate ale condamnatului, chiar și după decesul acestuia.

Cererea de revizuire se face în scris, cu arătarea cazului de revizuire pe care se întemeiază și a mijloacelor de probă în dovedirea acestuia.

Organele de conducere sau conducătorii persoanelor juridice care au cunoștință despre vreo faptă sau împrejurare ce ar motiva revizuirea sînt obligate să sesizeze procurorul.

Procurorul poate din oficiu să inițieze procedura revizuirii.

Dacă există vreunul din temeiurile prevăzute în articolul 363 din prezentul Cod, procurorul, în limitele competenței sale, dă o ordonanță de deschidere a procedurii de revizuire și efectuează cercetarea împrejurărilor sau dă o însărcinare în acest scop anchetatorului penal. În cursul cercetării împrejurărilor noi descoperite se pot efectua, cu respectarea dispozițiilor prezentului Cod, interogatorii, audieri, cercetări la fața locului, expertize, ridicări de obiecte sau documente și alte acte de urmărire penală care vor fi necesare.

În tot timpul efectuării cercetării împrejurărilor noi descoperite, Procurorul General este în drept de a dispune suspendarea executării hotărîrii în limitele cererii de revizuire.

Articolul 366. Trimiterea în instanța de judecată a materialului cercetării privind revizuirea

După terminarea cercetării împrejurărilor noi, procurorul înaintează întregul material împreună cu concluziile sale instanței care a judecat cauza în fond, iar dacă temeiul cererii de revizuire constă în existența unor hotărîri ce nu se pot concilia, materialele se înaintează la instanța competentă conform dispozițiilor articolului 30 din prezentul Cod.

Articolul 367. Măsuri premergătoare și admiterea revizuirii

La primirea materialelor trimise de procuror, președintele instanței fixează termen pentru examinarea cererii de revizuire în vederea admiterii revizuirii cu citarea părților interesate.

Cînd persoana în favoarea sau defavoarea căreia s-a cerut revizuirea se află în stare de arest, chiar într-o altă cauză, președintele dispune încunoștințarea acestei persoane despre termenul de rejudecare a cauzei și ia măsuri pentru asigurarea ei cu apărător din oficiu. Persoana arestată este adusă la judecată numai dacă instanța consideră necesar.

La termenul fixat, instanța, ascultînd părțile prezente și concluzia procurorului, examinează dacă cererea de revizuire este făcută în condițiile prevăzute de lege și dacă din probele administrate în cursul

cercetării efectuate rezultă date suficiente pentru admiterea revizuirii. Instanța poate verifica oricare dintre probele pe care se întemeiază cererea sau poate, când este necesar, să administreze probe noi la cererea părților. Persoanele prevăzute în articolul 363 alineatul 2 punctele 1), 2) și 3) din prezentul Cod nu pot fi ascultate ca martori în cauza supusă revizuirii.

Instanța, în baza celor constatate, dispune, prin încheiere, admiterea cererii de revizuire sau, prin sentință, respingerea acesteia.

O dată cu admiterea cererii de revizuire, precum și în tot cursul judecării din nou a cauzei, instanța poate menține suspendarea acordată de procuror ori poate suspenda motivat în tot sau în parte executarea hotărârii supuse revizuirii.

În cazul admiterii cererii de revizuire din cauza că există câteva hotărâri ce nu se pot concilia, cauzele în care aceste hotărâri au fost pronunțate se reunesc pentru rejudecare.

Articolul 368. Rejudecarea cauzei după admiterea revizuirii

Rejudecarea cauzei după admiterea revizuirii se face conform regulilor de procedură privind judecarea în primă instanță.

Instanța, dacă găsește necesar, la cererea părților, examinează din nou probele care au fost administrate în cursul judecăților precedente sau cu ocazia admiterii cererii de revizuire.

Articolul 368¹. Hotărârile după rejudecare

Instanța, dacă constată că cererea de revizuire este întemeiată, anulează hotărârea în măsura în care a fost admisă revizuirea sau hotărârile care nu se pot concilia și pronunță o nouă hotărâre potrivit dispozițiilor articolelor 269-292 și 317 din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător, iar în cazul când cererea de revizuire este neîntemeiată, o respinge.

Totodată, instanța dispune, dacă este cazul, restituirea amenzii plătite și a averii confiscate, precum și a cheltuielilor de judecată pe care cel în favoarea căruia s-a admis revizuirea nu era obligat să le suporte, și calcularea ca vechime și continuitate în muncă a duratei pedepsei privative de libertate executate.

Articolul 369. Calea de atac a hotărârii după rejudecare

Sentințele instanței de revizuire, date în conformitate cu articolul 367 alineatul al patrulea și articolul 368¹ din prezentul Cod, pot fi supuse apelului și recursului potrivit prevederilor articolelor 306 și 327 din prezentul Cod.

Capitolul al treizeci și treilea¹

RECURSUL ÎN ANULARE ȘI DEMERSUL ÎN INTERESUL LEGII

Articolul 369¹. Recursul în anulare

Procurorul General și adjuncții lui, din oficiu sau la cererea părților, pot ataca cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție orice hotărâre rămasă definitivă.

Articolul 369². Cazurile în care se poate face recurs în anulare

Hotărârile definitive de condamnare, achitare și încetare a procesului pot fi atacate cu recurs în anulare în următoarele cazuri:

- 1) Cazurile în care recursul are efect cu privire la situația părților din proces:
 - a) instanța nu s-a pronunțat asupra unei fapte reținute în sarcina inculpatului;
 - b) când nu sînt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni sau când instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decît cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor în baza unei legi mai blînde;
 - c) când inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;
 - d) când s-au aplicat pedepse în alte limite decît cele prevăzute de lege sau greșit individualizate în raport cu prevederile articolului 36 din Codul penal;
 - e) când persoana condamnată a fost mai înainte judecată în mod definitiv pentru aceeași faptă sau

dacă există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o nouă lege sau anulată de un act de amnistie, sau că a intervenit decesul condamnatului;

f) când, în mod greșit, inculpatul a fost achitat pentru motivul că fapta săvârșită de el nu este prevăzută de legea penală sau când, în mod greșit, a fost clasat procesul pentru motivul că exista o hotărîre judecătorească definitivă în privința aceleiași fapte, sau că exista o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o nouă lege sau anulată de un act de amnistie, sau că a intervenit decesul inculpatului;

g) când faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită sau s-a comis o eroare gravă de fapt;

h) când judecătorii instanței de fond au comis un exces de putere, trecînd în domeniul altei puteri constituite în stat.

2. Cazurile în care recursul poate fi declarat numai în favoarea condamnatului:

a) nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei;

b) completul de judecată nu a fost compus potrivit legii ori s-au încălcat prevederile articolelor 19, 20 și 22 din prezentul Cod;

c) ședința de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel;

d) judecarea cauzei a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, precum și a apărătorului și interpretului, când aceasta era obligatorie potrivit legii;

e) judecarea cauzei a avut loc fără citarea legală a părților;

f) când nu a fost efectuată expertiza judiciar-psihiatrică a inculpatului în cazurile prevăzute în articolul 66 punctul 3) din prezentul Cod;

g) instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege sau introdusă tardiv.

Alte hotărîri definitive pot fi atacate cu recurs în anulare numai dacă sînt contrare legii.

Articolul 369³. Termenul de declarare a recursului în anulare

Recursul în anulare în favoarea celui condamnat sau a persoanei față de care s-a încetat procesul penal poate fi declarat oricînd, chiar și după moartea acestora, cu privire la latura penală, iar cu privire la latura civilă, numai dacă soluționarea acesteia se răsfrînge asupra laturii penale.

În celelalte cazuri, recursul în anulare poate fi declarat numai în termen de un an de la data cînd hotărîrea a rămas definitivă.

Articolul 369⁴. Declararea și retragerea recursului în anulare

Recursul în anulare se declară în scris, cu indicarea motivelor de anulare, și se depune la instanță, anexîndu-se atîtea copii cîți participanți pe dosar sînt.

Procurorul General poate retrage recursul în anulare pînă la începerea dezbaterilor, indicînd motivele retragerii.

Articolul 369⁵. Judecarea și soluționarea recursului în anulare

Judecarea și soluționarea recursului în anulare se efectuează potrivit dispozițiilor capitolului al treizecilea din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător, și se completează cu dispozițiile prezentului capitol.

Recursul în anulare declarat în defavoarea celui condamnat, achitat sau persoanei în privința căreia s-a încetat procesul se judecă cu citarea părților. Dacă recursul este declarat în favoarea celui condamnat, părțile se citează cînd Curtea Supremă de Justiție consideră necesar.

Cînd condamnatul execută pedeapsa, Curtea Supremă de Justiție, admițînd recursul în anulare și pronunțînd casarea hotărîrii cu trimitere la rejudecare, dispune și asupra măsurii preventive față de el.

Cînd recursul în anulare este făcut în favoarea unui condamnat decedat sau cînd, după introducerea recursului în anulare, condamnatul în favoarea căruia a fost făcut recursul a decedat, recursul va fi judecat, iar în caz de admitere, Curtea Supremă de Justiție, pe baza materialelor din dosar, sau instanța de trimitere spre rejudecare, cînd a fost necesară completarea probelor, va hotărî potrivit dispozițiilor articolului 5 alineatul al doilea din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 369⁶. Demersul în interesul legii

Procurorul General are dreptul, pentru interpretarea și aplicarea unitară a legilor penale și de procedură penală, să sesizeze Curtea Supremă de Justiție cu solicitarea de a se pronunța asupra chestiunilor de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor de apel și de recurs. În acest scop, instanțele de apel și de recurs trimit Procurorului General copiile deciziilor lor.

Hotărârile prin care se soluționează sesizările Procurorului General se adoptă de Plenul Curții Supreme de Justiție și se aduc la cunoștință instanțelor de Ministerul Justiției.

Hotărârile se adoptă numai în interesul legii, nu au efect asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese."

91. Titlul al zecelea se exclude.

92. În prezentul Cod cuvintele "pricină", "traducător", "depoziție" se înlocuiesc respectiv cu cuvintele "cauză", "interpret", "declarație".

Notă: Art.II abrogat la data abrogării Codului cu privire la contravențiile administrative conform [Legii R.Moldova nr.218-XVI din 24.10.2008](#), în vigoare 31.05.2009

Art.II. – [Codul cu privire la contravențiile administrative, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 29 martie 1985](#) (Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului R.S.S. Moldovenești, 1985, nr.3, art.47; nr.11, art.102; 1988, nr.8, art.128; 1989, nr.6, art.119; 1990, nr.4, art.71; nr.6, 7, art.127; Monitor Oficial, 1991, nr.3-4-5-6, art.25, 27; nr.11-12, art.100; Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1992, nr.4, art.86; nr.8, art.200, 205, 210; 1993, nr.4, art.90; nr.7, art.216; nr.11, art.343; Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.6, art.7, 43; nr.2, art.4; nr.10, art.88; 1995, nr.9, art.92; nr.45-46, art.535; 1996, nr.17-18, art.190; nr.20-21, art.222; nr.25, art.261; nr.32-33, art.327), se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 13 alineatul 2, după cuvintele "prevăzute de articolele" se completează cu cifrele "471-473".

2. Articolul 15 alineatul 1:

textul "regulilor de vînătoare, de pescuit și de protecție a rezervelor piscicole, a regulilor vamale și pentru contrabandă" se înlocuiește cu textul "precum și pentru celelalte contravenții administrative prevăzute de articolul 209 din prezentul Cod";

cuvîntul "amendă" se exclude.

3. Articolul 21:

titlul se completează cu textul "și clasarea procesului în cazul împăcării";

după alineatul 2 se introduce un nou alineat, 3, cu următorul cuprins:

"În cazul împăcării părții vătămate cu persoana care a comis contravențiile administrative prevăzute de articolele 47¹-47³ din prezentul Cod, instanța de judecată clasează procesul."

4. Articolul 30 alineatul 2 va avea următorul cuprins:

"Munca corecțională se aplică de instanța de judecată."

5. Articolul 31:

în alineatul 1 textul "judecătoria populară raională (orășenească), (de judecătorul popular)" se înlocuiește cu cuvintele "instanța de judecată";

alineatul 2 în final se completează cu textul ", față de militari și supușii serviciului militar chemați la concentrare, precum și față de persoanele din efectivul de soldați și din corpul de comandă al organelor afacerilor interne."

6. Articolul 200⁷:

din dispoziție textul "refuzul premeditat al martorului, al victimei, al reclamantului, al pîrîtului de a compărea în fața instanței judecătorești sau prin nesupunerea persoanelor menționate și a altor cetățeni dispoziției președintelui ședinței, sau prin tulburarea ordinii în timpul ședinței de judecată, precum și" se exclude;

în sancțiune cuvintele "două salarii" se înlocuiesc cu cuvintele "douăzeci și cinci de salarii".

7. Articolul 201 punctul 2) va avea următorul cuprins:

"2) judecătoriile raionale, de sector, municipale;"

8. Articolul 209 va avea următorul cuprins:

"Articolul 209. Judecătoriile raionale, de sector, municipale

Judecătoriile raionale, de sector, municipale examinează cazurile cu privire la contravențiile administrative prevăzute de articolele 41-44, 47¹-47³, 48-53, 57, 59-69, 71-74, 77-94, 96, 98-100, 100², 102-104, 105¹-105³, 107, 108, 113, 116, 117, 119, 123 alineatul 2, 124 alineatele 2 și 3, 126, 127, 135-138, 141-147, 149¹ alineatul 2, 149²-156, 156²-156⁴, 158¹ -160, 161¹ -165, 167 alineatul 3, 169, 170, 171 alineatul 1, 171¹, 171³, 173-174¹⁰, 174¹³, 174¹⁴, 175²-184, 188, 190- 193², 195, 197², 199² alineatul 2, 199³-200¹, 200³-200⁸, 200¹⁰ și 200¹¹ din prezentul Cod.

Cazurile cu privire la contravențiile administrative prevăzute de articolele 200⁷ și 200⁸ din prezentul Cod se examinează de către instanța de judecată în privința căreia au fost comise contravențiile, iar cazurile cu privire la contravenția administrativă prevăzută de articolul 200¹¹ se examinează de instanța de judecată împuternicită cu executarea hotărârii."

9. În articolul 210 alineatul 1:

cifrele "120-125" se înlocuiesc cu textul "120-122, 123 alineatele 1 și 3, 124 alineatele 1 și 4, 124¹, 125";

cifrele "156⁴, 164" se exclud;

după cuvîntul și cifrele "articolul 171" se introduc cuvîntul și cifra "alineatul 2".

10. Articolele 221, 221¹, 223 și 225 se exclud.

11. Articolul 226 va avea următorul cuprins:

"Articolul 226. Organele de protecție a mediului înconjurător

Organele de stat pentru protecția mediului înconjurător examinează cazurile cu privire la contravențiile administrative prevăzute de articolele 70, 75 și 76 din prezentul Cod.

Sînt în drept să examineze cazurile cu privire la contravențiile administrative și să aplice sancțiuni administrative în numele organelor de protecție a mediului înconjurător inspectorul principal de stat pentru ecologie, locțiitorii lui și inspectorii superiori de stat pentru ecologie."

12. În articolul 231² alineatul 1 după cifrele "199²" se introduc cuvîntul și cifra "alineatul 1".

13. În articolul 233 cuvintele "judecătoriile populare" se înlocuiesc cu cuvintele "instanțele judecătorești".

14. În articolul 244 după alineatul 2 se introduce un nou alineat, 3, cu următorul cuprins:

"Nu se întocmește proces-verbal nici în cazurile adoptării de către organele competente a hotărârii de refuz de a intenta proces penal sau de clasare a procesului penal cu propunerea de a trage persoana la răspundere administrativă. În cazurile indicate în loc de proces-verbal se întocmește o ordonanță a procurorului privind intentarea procesului cu privire la contravenția administrativă."

15. În articolul 249 alineatele 3 și 4 cuvintele "judecătorul popular" se înlocuiesc cu cuvintele "instanța judecătorească respectivă".

16. În articolul 254 alineatul 2, după cuvintele "prevăzute de articolele" se introduc cifrele "471-473", iar după cifra "51" se introduce textul "articolul 124 alineatele 2 și 3".

17. În articolul 255 alineatul 2 textul "să depună o plîngere împotriva deciziei" se înlocuiește cu cuvintele "să atace hotărîrea".

18. În articolul 261, după alineatul 2 se introduce un nou alineat, 3, cu următorul cuprins:

"Persoanele menționate în alineatul întîi al prezentului articol au dreptul să atace hotărîrile referitor la cheltuielile judiciare convenite lor."

19. Articolul 269:

în alineatul 1, după punctul 2) se introduce un nou punct, 3), cu următorul cuprins:

"3) cu privire la trimiterea materialelor organului care a întocmit procesul-verbal.";

după alineatul 1 se introduce un nou alineat, 2, cu următorul cuprins:

"În cazul cînd organul care a întocmit procesul-verbal a încălcat cerințele articolului 242 din prezentul Cod care nu pot fi înlăturate la examinarea cazului, organul care examinează cazul trimite materialele organului care a întocmit procesul-verbal pentru a înlătura încălcările legii.";

alineatul 2 va deveni alineatul 3.

20. Articolul 276 în final se completează cu textul "raionului, sectorului sau municipiului în termen de zece zile de la data pronunțării ei."

21. Articolul 277:

în alineatul 1 după cuvântul "plîngerii" se introduc cuvintele "sau a protestului";

alineatul 2 va avea următorul cuprins:

"Președintele instanței de judecată care judecă plîngerea sau protestul asupra hotărîrii cu privire la aplicarea sancțiunii administrative are dreptul să suspende executarea hotărîrii pînă la examinarea plîngerii sau protestului și în cazul aplicării sancțiunii prevăzute de articolul 31 din prezentul Cod."

22. În articolul 282¹ alineatul 1 cuvintele "membri ai Judecătoriei Supreme" se înlocuiesc cu textul "judecători ai tribunalului în a cărui circumscripție se află judecătoria care a examinat cazul în fond".

23. Articolul 282³:

din alineatul 1 cuvîntul "procurorul" se exclude;

după alineatul 2 se introduce un nou alineat, 3, cu următorul cuprins:

"Participarea procurorului la examinarea cauzelor atacate de el este obligatorie."

24. În articolul 282⁴ alineatele 3 și 4 vor avea următorul cuprins:

"Apoi președintele ședinței oferă cuvîntul procurorului, persoanei în folosul căreia a fost declarat protestul sau, după caz, persoanei care a depus plîngerea, intimatului (persoanei împotriva căreia este declarată plîngerea sau protestul) și reprezentanților lor. În cazul cînd persoanele indicate sînt asistate de apărători, acestora li se oferă cuvîntul după persoanele pe care le asistă, dacă ele sînt prezente, sau în locul lor, dacă acestea lipsesc.

Dacă au fost prezentate materiale suplimentare, președintele ședinței dă citire acestor materiale, după care completul de judecată se retrage pentru a adopta hotărîrea."

25. Articolul 282⁵:

în punctul 2) cuvintele "judecătoria raională (orășenească)" se înlocuiesc cu cuvintele "judecătoria raională, de sector, municipală";

după punctul 2) se introduce un nou punct, 3), cu următorul cuprins:

"3) anulează decizia instanței de fond și trimite materialele organului care a întocmit procesul-verbal.";

punctele 3) și 4) vor deveni respectiv punctele 4) și 5).

26. Articolele 282⁹-282¹⁵ vor avea următorul cuprins:

"Articolul 282⁹. Recursul extraordinar împotriva hotărîrilor asupra cazurilor cu privire la contravențiile administrative

Hotărîrile definitive ale instanțelor judecătorești asupra cazurilor cu privire la contravențiile administrative prevăzute în articolul 209 din prezentul Cod, precum și hotărîrile adoptate în baza articolului 280 din prezentul Cod, pot fi atacate prin recurs în mod extraordinar de către Procurorul General și adjunctii lui în Curtea Supremă de Justiție.

Hotărîrile definitive ale organelor extrajudiciare asupra cazurilor cu privire la contravențiile administrative care n-au fost atacate prin recursul ordinar prevăzut în articolul 273 alineatul întâi din prezentul Cod pot fi atacate prin recurs pe cale extraordinară de către procurorul ierarhic superior la judecătoria în raza căreia activează organul care a adoptat hotărîrea atacată.

Recursul împotriva hotărîrilor definitive în legătură cu necesitatea aplicării legii privind o contravenție administrativă mai gravă, din motivul că pedeapsa administrativă este blîndă sau în virtutea altor temeieri ce implică agravarea situației persoanei în privința căreia a fost examinat cazul, precum și a hotărîrilor de clasare a procedurii, se admite numai în decursul a șase luni de la data comiterii contravenției administrative.

Persoana care a înaintat recurs în mod extraordinar are dreptul să-l retragă. Recursul poate fi retras și de procurorul ierarhic superior. Retragerea recursului se admite numai pînă la începerea dezbaterilor asupra lui în ședința de judecată.

Articolul 282¹⁰. Dreptul de a cere dosarele în cazurile cu privire la contravențiile administrative

Persoanele arătate în articolul 282⁹ din prezentul Cod au dreptul să ceară, în limitele competenței

lor, orice dosar în cauzele cu privire la contravențiile administrative pentru a decide înaintarea recursului în mod extraordinar.

Articolul 282¹¹. Instanțele judecătorești care judecă recursurile în mod extraordinar asupra cazurilor cu privire la contravențiile administrative

Recursurile înaintate în mod extraordinar în condițiile articolului 282⁹ alineatul al doilea din prezentul Cod se judecă de către judecătoria în raza căreia activează organul care a adoptat hotărîrea atacată în complet format dintr-un singur judecător.

Recursul depus pe cale extraordinară în condițiile articolului 282⁹ alineatul întâi din prezentul Cod se judecă de către Curtea Supremă de Justiție în complet format din trei judecători.

Articolul 282¹². Judecarea recursului în mod extraordinar asupra cazurilor cu privire la contravențiile administrative

Judecarea recursului în mod extraordinar se efectuează conform dispozițiilor articolului 282⁴ din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător, și se completează cu dispozițiile prezentului articol.

Persoana în folosul căreia a fost declarat recursul sau intimatul (persoana împotriva căreia a fost declarat recursul) și reprezentanții lor pot fi citați în cazul cînd instanța judecătorească consideră necesar.

Participarea procurorului la examinarea recursului în mod extraordinar este obligatorie.

Articolul 282¹³. Soluțiile instanței judecătorești care examinează recursul în mod extraordinar asupra cazurilor cu privire la contravențiile administrative

După examinarea recursului în mod extraordinar instanța judecătorească pronunță una din următoarele soluții:

- 1) menține hotărîrea atacată și respinge recursul;
- 2) casează toate hotărîrile și clasează procedura cu privire la contravenția administrativă sau trimite cauza pentru o nouă examinare;
- 3) casează decizia instanței de recurs și menține hotărîrea instanței de fond sau trimite cauza spre o nouă examinare în recurs;
- 4) modifică hotărîrile atacate.

Articolul 282¹⁴. Temeiurile pentru casarea sau modificarea hotărîrilor judecătorești asupra cazurilor cu privire la contravențiile administrative în recurs extraordinar

Drept temeiuri pentru casarea sau modificarea hotărîrilor judecătorești asupra cazurilor cu privire la contravențiile administrative în recurs extraordinar sînt circumstanțele menționate în articolul 282⁶ din prezentul Cod.

Hotărîrile asupra cazurilor cu privire la contravențiile administrative pot fi casate sau modificate în recurs extraordinar și în cazurile în care se constată că instanța de fond a adoptat o hotărîre ilegală sau neîntemeiată fie că instanța de recurs a menținut o hotărîre ilegală sau neîntemeiată ori a modificat sau a casat neîntemeiat hotărîrea instanței de fond, fie că instanța de recurs a comis în procesul examinării cazului încălcări ale legii care au influențat sau care puteau să influențeze asupra adoptării unei hotărîri legale și întemeiate.

Articolul 282¹⁵. Limitele competenței instanței de recurs extraordinar

În procesul examinării recursului în mod extraordinar, instanța judecătorească nu este legată de motivele invocate în recurs și este obligată să verifice întreaga procedură sub toate aspectele.

În cadrul examinării recursului în mod extraordinar, instanța poate să atenueze sancțiunea stabilită sau să reîncadreze contravenția administrativă, dar numai în sensul aplicării unei legi mai blînde și ușurării situației persoanei sancționate.

În cazul în care se consideră că procesul a fost clasat nelegitim, precum și că sancțiunea aplicată este blîndă față de fapta săvîrșită, instanța de recurs extraordinar este în drept să caseze hotărîrea

asupra cauzei cu privire la contravenția administrativă în condițiile articolului 282⁹ din prezentul Cod și să trimită cauza spre o nouă examinare în instanța respectivă.

În cazul în care s-a constatat clasarea neîntemeiată a procesului sau atenuarea nelegitimă a sancțiunii de către instanța de recurs, instanța de recurs extraordinar este în drept să caseze decizia instanței de recurs, menținând cu sau fără modificări hotărîrea instanței de fond.

Indicațiile instanței de recurs extraordinar sînt obligatorii pentru instanța ierarhic inferioară căreia i-a fost trimis cazul spre o nouă examinare în măsura în care situația de fapt rămîne cea avută în vedere la soluționarea recursului extraordinar. Cu toate acestea, instanța de recurs extraordinar nu este în drept să determine anticipat concluziile care ar putea fi trase de instanța ierarhic inferioară în cadrul unei noi examinări a cauzei."

27. Articolul 282¹⁶ se exclude.

28. În articolul 307 alineatul 2 cuvintele "judecătoria populară (judecătorul popular)" se înlocuiesc cu cuvintele "judecătoria raională, de sector, municipală".

29. În articolul 309 cuvintele "judecătorului popular" se înlocuiesc cu cuvintele "judecătoriei raionale, de sector, municipală".

30. În articolele 273 alineatul 2, 282 alineatul 1, 282² alineatul 1 cuvintele "judecătoria raională (orășenească)" și în articolele 274 alineatele 1 și 2, 278, 279, 281 cuvintele "judecătoria populară" se înlocuiesc cu cuvintele "judecătoria raională, de sector, municipală" la cazul respectiv.

Art.III. – Prezenta lege intră în vigoare la data de 27 august 1996.

Art.IV. – 1. Cauzele penale în curs de cercetare penală și anchetă preliminară la data intrării în vigoare a prezentei legi sînt supuse dispozițiilor prezentei legi. Actele și lucrările efectuate pînă la această dată, potrivit legii anterioare, rămîn valabile.

2. Cauzelor aflate în curs de judecată în primă instanță la data intrării în vigoare a prezentei legi li se aplică dispozițiile prezentei legi.

Aceleași reguli se aplică și cauzelor ce se rejudecă după casare.

Actele și lucrările efectuate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, potrivit legii anterioare, rămîn valabile.

3. Hotărîrile pronunțate înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi la care n-a expirat termenul de atac sînt supuse căilor de atac ordinare prevăzute în prezenta lege.

Recursurile depuse pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi se consideră apeluri sau, după caz, recursuri și se judecă potrivit competenței prevăzute de prezenta lege, dacă hotărîrile sînt supuse apelului sau recursului.

4. Cererile de revizuire privind hotărîrile pronunțate înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi se judecă de instanța competentă, potrivit dispozițiilor prezentei legi. Hotărîrile pronunțate la judecarea acestor cereri sînt supuse căilor de atac prevăzute de prezenta lege.

5. Recursurile în supraveghere, aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor continua să fie judecate, potrivit legii anterioare, de Curtea de Apel sau, după caz, de Curtea Supremă de Justiție. În cazul casării hotărîrii cu trimitere a cauzei spre rejudecare se aplică prezenta lege.

6. Hotărîrile rămase definitive înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi, care nu au fost atacate cu recurs în supraveghere, pot fi atacate cu recurs în anulare potrivit dispozițiilor prezentei legi.

7. Termenele pentru exercitarea căilor de atac ordinare, aflate în curs la data intrării în vigoare a prezentei legi, încep să curgă din nou de la această dată.

8. În toate cazurile în care, potrivit prezentei legi, competența instanței învestite anterior este modificată, dosarele se trimit din oficiu instanței competente. Părțile vor fi înștiințate în scris despre aceasta.

Art.V. – [Codul de procedură penală](#) și [Codul cu privire la contravențiile administrative](#), astfel cum au fost modificate și completate pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi, se vor reedita în termen

de 3 luni.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Petru LUCINSCHI

Chișinău, 10 aprilie 1996.

Nr.809-XIII.